Hakemli Makale **GSÜHFD**, 2022; 2: 1757-1796

İLAMSIZ İCRA TAKİPLERİNDE İİK M. 33A (İİK M. 71/2) HÜKMÜNDEN KAYNAKLANAN DAVALARIN NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ(*)

Doç. Dr. **Evren KOÇ**(**)

Öz: Kesinleşmiş bir ilamsız icra takibi kapsamında borçlunun; borcun itfa edildiği, kendisine mühlet verildiği ve borcun zamanaşımına uğradığı muhalefetlerini ileri sürerek takibe karşı koyması mümkündür. Zamanaşımına dayanarak ilamsız icra takibine karşı konulması açısından İcra ve İflas Kanunu m. 71/2 hükmünün atfı nedeniyle m. 33/a hükmü ilamsız icra takibi açısından da uygulama alanı bulmaktadır.

Borçlunun, kesinleşmiş takibe konu borcun zamanaşımına uğradığına yönelik itirazı, icra mahkemesi nezdinde kanunda gösterilen belgelere dayanarak yapılacak bir incelemeyi gerektirmektedir. İcra mahkemesinin icranın geri bırakılmasına karar vermesi halinde, alacaklının genel mahkemelerde dava açma imkanı bulunmaktadır. Ancak bu hakkın kullanılmaması ya da açılan davanın alacaklı aleyhine kesin olarak sonuçlanması durumunda, borcun zamanaşımına uğradığı hususu kesin hükümle sabit olacaktır.

Bu çalışmada öncelikle, kesinleşmiş ilamsız icra takibinin zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması talebinin ve kararının niteliği ile özelliklerini incelemekteyiz. Ardından, takip alacaklısının, icranın geri bırakılması kararına karşı açacağı davanın özelliklerini tetkik ettikten sonra, icranın geri bırakılması talebi reddedilen borçlunun başvurabileceği hukuki imkanları değerlendirmeyi amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: İlamsız İcra Takibi, Zamanaşımı, İcranın Geri Bırakılması, Menfi Tespit Davası, Kesin Hüküm.

(*) Makale Gönderim Tarihi: 14.09.2022. Makale kabul Tarihi: 19.12.2022.

(**) İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı (ORCID no: 0000-0003-1379-8771; *evrenkoc@istanbul.edu.tr*).

CHARACTERISTIC AND FEATURES OF THE LAWSUITS ARISING FROM ART. 33A (ART. 71/2) OF THE LAW ON EXECUTION AND BANKRUPTCY WITHIN THE CONTEXT OF EXECUTION PROCEEDINGS WITHOUT JUDGMENT

Abstract: Even within the scope of a finalized execution proceeding without judgment, the debtor is entitled to challenge the proceeding on the ground that the debt is extinct, is granted an extension or barred by prescription. Considering the challenge to the execution proceeding without judgment by virtue of prescription, Article 33/a of the Law on Execution and Bankruptcy will be applied upon the reference of Art. 71/2 of the same Law.

In case the debtor argues the prescription of the debt subject to the finalized execution proceeding, such an objection requires the examination of the execution court based on the documents referred by the Law. In case the execution court rules the suspension of the execution, the creditor is entitled to challenge this decision before the courts of general jurisdiction. Nevertheless, if this right is not enjoyed by the creditor or if the lawsuit filed by the creditor is decisively dismissed, the fact that the debt is time-barred becomes the subject of res judicata.

We, in this study, are to survey the characteristic and features of the claim as well as the decision to suspend the execution based on the prescription. Following the examination of the lawsuit to be filed by the creditor upon the suspension of the execution decision, we aim to assess legal remedies that can be pursued by the debtor in case the suspension claim is denied.

Keywords: Execution Proceeding Without Judgment, Prescription, Suspension of Execution, Lawsuit on Negative Declaration, Res Judicata.

GİRİŞ

İlamsız icra usulünde, borçlunun takibe karşı ileri sürebileceği savunma vasıtaları itiraz halleri ile sınırlı tutulmamıştır. Borçlu icra takibinin kesinleşmesinin ardından taksitle ödeme (m.111), menfi tespit davası (İİK m.72), adi konkordato (m.285) yoluna müracaat ederek takibe etki etme imkanına sahiptir. İİK m.71'de düzenlenmiş bulunan icra takibinin taliki ve iptali de bu yollardan birisidir.

İİK m.71/2 hükmü, ilamsız takibe konu edilen alacağın, takip derdestken zamanaşımına uğraması halinde ilamlı takibe dair düzenlemeler içinde yer alan İİK m.33a hükmünün uygulanması gerektirdiğini belirtmektedir.

Bu çalışmamızda ilamsız icra yoluyla takipte zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılması prosedürü ve özellikle İİK m. 33a/2'de düzenlenmiş olan davanın yargılama hukuku ve takip hukukundaki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. İcra ve iflas hukukuna özgü bir dava olarak nitelendirdiğimiz bu dava ve icranın geri bırakılması prosedürü, borçlunun "zamanaşımı" savunması kapsamında incelenmiştir.

Alacaklı tarafından başlatılmış bir icra takibinde, borçlu tarafından, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün (kambiyo senetlerine müstenit takiplerde beş gün) içerisinde, İİK m. 62 vd. hükümleri çerçevesinde borca ve ferilerine itiraz edilmesi mümkündür. Borçlunun alacağın zamanaşımına uğradığına ilişkin bir muhalefeti var ise, bu yöndeki itirazını da borca itirazı kapsamında sunması gerekir.

İcra takibine itiraz edilememesi veya itiraz edilmesinin ardından itirazın bertaraf edilmesiyle icra takibi kesinleşir. Ancak takibin kesinleşmesinden sonraki devrede de takip konusu alacağın zamanaşımına uğraması söz konusu olabilir. Borçlu, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede, talep edilen alacağın zamanaşımına uğradığını ileri sürmek isterse, İİK m. 71/2[1] hükmüne dayanarak icra takibinin geri bırakılmasını isteyebilir[2]. İİK m. 71/2 hükmü, borçlunun takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürmek istemesi halinde, ilamın zamanaşımına uğradığı iddiasına uygulanan İİK m. 33/a maddesinin kıyasen uygulanacağını düzenlemektedir[3].

I. ZAMANAŞIMI NEDENİYLE İCRANIN GERİ BIRAKILMASI PROSEDÜRÜ

1. Genel Olarak

İlamlı icra takibine ilişkin bir prosedür olan icranın geri bırakılması usulü, İİK m. 71/2 hükmünün atfıyla, istemin zamanaşımına dayanması durumunda, ilamsız takiplerde de uygulanma alanı bulmaktadır.

---

1 Kambiyo senedine müstenit takip prosedürü açısından da, İİK m. 170b tarafından yapılan atıf ile İİK m. 71/2 hükmü uygulama alanı bulacaktır.

2 Borçlunun İİK m. 71/2 dışında m. 72'de yer alan menfi tespit ve istirdat davası ile de borçlu olmadığını ileri sürme imkanı bulunmaktadır.

3 İİK m. 33, borçlu tarafından zamanaşımı, imhal ve itfa hallerinde icranın geri bırakılması talep edilebileceğini belirtmektedir. Ayrıca İİK m. 33a hükmü ile, zamanaşımına ilişkin özel bir düzenleme getirilmiştir. Bu çalışmada İİK m. 71/2'nin atfı ile ilamsız takiplerde de uygulama alanı bulan İİK m. 33a hükmü uyarınca ilamsız takiplerde zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılması davası ve bu davanın alacaklı aleyhine sonuçlanması halinde, alacaklının genel mahkemelerde açacağı dava incelenmektedir.

İlamlı icra takibinde borçlunun kural olarak maddi hukuk sebeplerine dayanarak kendisine gönderilen icra emrine karşı koyması mümkün değildir. Bunun sebebi, ilamlı icrada İİK m. 62'de yer verilen borca itiraz imkanının mevcut olmamasıdır. Bununla birlikte ilamlı icra takibinde de takibin dayanağını teşkil eden mahkeme kararının verilmesinden ya da ilam niteliğindeki belgenin tanziminden sonra takibin tarafları arasındaki borç ilişkisinde değişiklik gerçekleşebilmektedir. İİK, borçluya mehil verilmesi (imhal), borcun sona ermesi (itfa) ve borcun zamanaşımına uğraması hallerinde borçlunun, maddi hukuka dayalı bu sebeplerle icra takibine karşı koymasına imkân tanımıştır.

Genel haciz yoluyla ilamsız takipte borçlu maddi hukuka dayanan sebeplerle borca itirazda bulunabilir (İİK m. 62). Ancak itiraz süresinin geçmesi neticesinde ya da itiraz, itirazın iptali (İİK m. 67) veyahut kaldırılması (İİK m. 68) yoluyla bertaraf edilmesiyle birlikte takip kesinleşmekte, böylelikle kesinleşmiş ödeme emri alacaklıya sağladığı imkân bakımından neredeyse ilam ile aynı işlevi haiz olmaktadır. Bu andan sonra, borçlunun maddi hukuk sebeplerine dayanarak kesinleşmiş icra takibine karşı muhalefette bulunma imkânı, genel mahkemeler nezdinde açılması gereken menfi tespit ve istirdat davalarını hariç tutacak olursak, ilamlı icra yolu ile paralellik arz eder hale gelmektedir. Anılan sebepten ötürü, İİK m. 71'in, m. 33 ile 33a'nin ilamsız icradaki karşılığı olarak değerlendirilmesi yanlış değildir[4]. Nitekim, İİK m. 71/2'de doğrudan m. 33a'ya yapılan atıf da zikrettiğimiz bu paralelliğe işaret etmektedir.

İsviçre Hukukunda, konuya ilişkin düzenleme İİK'dakine nazaran farklılık arz etmektedir. Para Alacaklarının Tahsili ve İflas Hakkındaki Federal Kanun'un (İsvİİK) Art. 85 ve 85a hükümleri, takibin iptali ve geri bırakılması hususunda tıpkı itirazın kaldırılması ve itirazın iptaline benzer şekilde iki farklı usûl benimsemektedir. İsvİİK Art. 85'te benimsenen ivedi usûl (*summariches Verfahren*), İİK m. 71/1'deki ile paralel bir prosedür öngörmektedir. Bu prosedüre göre borçlunun, borcun sona erdiğini ya da alacaklı tarafından kendisine mehil verildiğini gösterir bir belge (*Urkunde*) ile bu yöndeki iddiasını ispatlaması durumunda takip iptal edilmekte ya da geri

[4] POSTACIOĞLU İlhan E., **İcra Hukuku Esasları**, 538 Sayılı Kanun Gözönüne Tutularak Yazılan Dördüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1982, s. 658; ÜSTÜNDAĞ Saim, **İcra Hukukunun Esasları**, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 8. Bası, Nesil Matbaacılık, İstanbul, 2004, s. 363; GÖRGÜN Şanal/ BÖRÜ Levent/ KODAKOĞLU Mehmet, **İcra ve İflas Hukuku**, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 138.

bırakılmaktadır. Art. 85a'da düzenlenen olağan ve basit yargılama usûlünde (*ordentlichen und im vereinfachten Verfahren)* borçlu, genel hükümler çerçevesinde açacağı bir dava ile alacağın sona erdiği ya da tehir edildiği hususunu dermeyan edebilecektir[5]. İsviçre'deki düzenlemede Art. 85'te benimsenen usulün takip hukukuna, Art. 85a'dakinin ise daha çok maddi hukuka dair bir prosedür olduğu kabul edilmektedir[6].

Belirtmek gerekir ki İsvİİK'daki mevcut düzenlemelerde borcun zamanaşımına uğraması hususu müstakil bir icranın geri bırakılması nedeni olarak düzenlenmemiştir. Bunun sebebi, İİK m. 78'den farklı olarak mehaz kanunda yer alan İsvİİK Art. 88/2 hükmü uyarınca takibin kesinleşmesinden itibaren bir sene içinde haciz talebinde bulunulmaması durumunda takibin düşmesi ve böylelikle kesinleşme vasfının ortadan kalkmasıdır[7]. Bu bağlamda bir yıllık süre geçtiğinde bizdeki gibi yenileme talebi ile takibe başlanması yeterli olmamakta, alacaklının yeniden takip talebinde bulunması icap etmektedir[8].

2. İlamsız İcra Takibinde Zamanaşımı Sebebiyle İcranın Geri Bırakılması Talebinin Şartları

Borçlunun, İİK m. 71/2'nin atfıyla 33a uyarınca bir ilamsız takipte zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılması talebinde bulunması için, ödeme emrinin tebliğinin ardından usulüne uygun olarak borca itiraz etmiş olup olmamasının bir önemi yoktur. Aynı şekilde, borca itiraz kapsamında zamanaşımı itirazında bulunulmuş olup olmamasının da ilamsız takiplerde, takibin kesinleşmesinden sonra icranın geri bırakılması yoluna başvurulmasında etkisi bulunmamaktadır. Zira itiraz, takibin kesinleşmesinden önceki dö-

---

5 Vock DOMINIK/ AEPLI-WIRZ Martina, **Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG**, (Herausgeber: Jolanta Kren KOSTKIEWICZ, Dominik VOCK), 4. Auflage, basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, Schulthess, Zurich 2017, Art. 85, N. 3, Art. 85a, N. 1 (SK SchKg); SCHMİDT André, **Commentaire Romand Poursuite et Faillite**, (éditeurs: Louis Dalleves, Bénédict Foex, Nicolas Jeandin), Basel 2005, Art. 85, N. 3; BRÖNNIMANN Jürgen, **Kurzkommentar Schuldbetreibung und Konkursgesetz**, (Herausgeber: Daniel Hunkeler), 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014, Art. 85, N. 10 (KUKO SchKg).

6 SCHMİDT, **CR LP**, Art. 85, N. 4, 85a, N. 2; Vock/Aepli Wirz, SK SchKg, Art. 85a, N. 21; BRÖNNIMANN, **KUKO SchKg**, Art. 85, N.1, Art. 85a, N. 2: Art. 85a'daki davanın hem takip hukuku hem de maddi hukuk özelliği gösterdiği belirtilmektedir.

7 POSTACIOĞLU, s. 231; SCHMİDT, **CR LP**, Art. 88, N. 7; WINKLER, **KUKO SchKg**, Art. 88, N.9.

8 POSTACIOĞLU, s. 231; ÜSTÜNDAĞ, s. 141, dn. 410.

nemde söz konusu olan zamanaşımı, ödeme gibi sebeplerle ileri sürülen bir muhalefet niteliğindeyken, icranın geri bırakılması prosedüründe dayanılan gerekçe takibin kesinleşmesinden sonra meydana gelmiş hususlara ilişkindir[9]. İcranın geri bırakılması prosedüründe ileri sürülen zamanaşımı muhalefeti, takibin kesinleşmesinden takibin son bulduğu (paraların paylaştırılması) tarihe kadar olan süreçle ilgili olmalıdır. Alacağın takipten önce zamanaşımına uğramış olduğu iddiası ile icranın geri bırakılması yoluna başvurulması mümkün değildir. Dolayısıyla, borca itiraza ilişkin sürenin içinde zamanaşımına muhalefet edilmemesinin (ya da borca itiraz süresi içinde itiraz edilmemesi) ardından ve bu nedenle icra takibi kesinleştikten sonra, takipten önceki döneme ilişkin zamanaşımı iddiası, icranın geri bırakılması yolu ile ileri sürülemez[10].

Zamanaşımı sebebine dayanılarak dermeyan edilen icranın geri bırakılması talebiyle takip borçlusu, icra takibine konu borcun zamanaşımına uğ-

---

[9] POSTACIOĞLU, s. 230; *"... Alacaklı tarafından 15.08.2007 tarihinde iki adet çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile icra takibine başlandığı, borçlu ...'ın 30.11.2015 tarihinde icra mahkemesine yaptığı başvuruda; takibe konu çekler için öngörülen zamanaşımı süresinin dolduğunu ileri sürerek İİK'nun 71/son ve 33/a maddeleri gereğince icranın geri bırakılması isteminde bulunduğu, mahkemece, istemin kabulü ile borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verildiği görülmektedir.*

HMK'nun 33. maddesinde; başvurunun hukuki tavsifinin hakime ait olduğu hükmüne yer verilmiş olup; her ne kadar, mahkemece, istem hatalı vasıflandırma ile, İİK'nun 71. ve 33-a maddelerine dayalı takibin kesinleşmesinden sonraki döneme ilişkin zamanaşımına yönelik şikayet olarak kabul edilmek suretiyle sonuca gidilmiş ise de; ***somut olayda başvuru tarihi itibariyle borçluya ödeme emrinin tebliğ edilmediği ve henüz takibin kesinleşmediği anlaşıldığından, başvuru bu hali ile İİK'nun 169/a-4. maddesi kapsamında borca itiraz niteliğindedir ve alacaklının 19.02.2008 tarihli talebinden itibaren 22.05.2015 tarihli takibin yenilenmesi talebine kadar zamanaşımını kesen yada durduran bir takip işlemi bulunmadığından, mahkemenin çek zamanaşımının oluştuğuna ilişkin gerekçesi yerindedir.***

O halde mahkemece, borçlunun zamanaşımı itirazının takibin kesinleşmesinden önceki devreye ilişkin olduğu nazara alınarak İİK'nun 169/a-5. maddesi uyarınca takibin durdurulmasına karar verilmesi gerekirken, icranın geri bırakılmasına hükmedilmesi isabetsiz olup, hükmün bu sebeple bozulması gerekir ise de*, anılan yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını zorunlu kılmadığından kararın düzeltilerek onanması gerekmiştir..."* Yargıtay 12 HD 2016/26554 E. 2018/616 K. 26.01.2018 T. (Lexpera).

[10] Takip talebinden sonra herhangi bir nedenle ödeme emrinin borçluya geç tebliğ edilmesi ve takip talebi tarihi ile ödeme emrinin tebellüğ tarihi arasında alacağın zamanaşımı süresinin dolmuş olması halinde de borçlu, ödeme emrine (borca) itiraz edebilir. Bkz.: Kuru BAKİ, "İlamsız İcrada Zamanaşımının İleri Sürülmesi", **Makaleler**, Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd Şti, Mart, 2006, s. 585, (Kısaltma: Zamanaşımı); ayrıca bkz. KURU Baki, **İcra ve İflas Hukukunda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası**, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 204 (Kısaltma: Menfi Tespit); ARSLAN Ramazan/YILMAZ Ejder/TAŞPINAR AYVAZ Sema/HANAĞASI Emel, **İcra ve İflas Hukuku**, 8. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 276.

ramış olduğunun tespiti ile zamanaşımı nedeniyle icra takibinin geri bırakılmasını (icra takibinde kendisine karşı yapılan takip işlemlerinin durmasını) talep eder.

3. Talebin Hukuki Niteliği

İİK m. 71/2'de düzenlenen icranın geri bırakılması yolunun hukuki niteliğinin değerlendirilmesinde, İİK m. 33 ve 33a'daki düzenlemeler çerçevesinde yapılan tartışmaları dikkate almak gerekecektir.

Doktrinde bir görüş, İİK m. 33 ve 33a uyarınca icranın geri bırakılması yolunun dava ile benzerlikler arz etmekle birlikte dava olarak nitelendirilemeyeceği, icra hukukuna özgü geniş anlamda hukuki çare olarak tasnif edilebileceğini kabul etmektedir[11]. Keza benzer nitelikteki düşünceler, İİK m. 71 kapsamında takibin iptali ve icranın geri bırakılması usulü için de zikredilmektedir[12]. Anılan görüşler ışığında, icranın geri bırakılması yolunun dava olarak nitelendirilmesi önünde iki büyük engel bulunduğunun kabul edildiğini söyleyebiliriz. Birincisi, davanın aksine icranın geri bırakılmasında uyuşmazlığın yeniden tartışma konusu yapılmayacak şekilde ve geleceğe yönelik olarak çözülmesi söz konusu değildir[13]. İkincisi, icranın geri bırakılması, icranın geri bırakılması yargılamasında tarafların, davada kabul edildiği çerçevede iddia ve savunma hakkına sahip olmaması, ancak kanunda gösterilen belgeler ile (noterden tasdikli veya imzası ikrar edilmiş bir belge) ispat edebilecek olmasıdır (İİK m. 71/1). Bununla birlikte, başka yazarlar tarafından icranın taliki, iptali ve geri bırakılması yolu dava olarak nitelendirilmektedir[14].

---

[11] İcranın geri bırakılmasının bir dava olmadığını ilamın icrasının geri bırakılmasını sağlayan bir yol olduğu hakkında bkz. KURU Baki, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Bası, Adalet, Ankara 2013, s. 942 - 943 (Kısaltma: El Kitabı); KURU Baki/ AYDIN Burak, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021, s. 137; Muşul TİMUÇİN, **6103, 6217 ve 6352 sayılı Kanunlar İşlenmiş İcra ve İflas Hukuku, Cilt: I**, Güncellenmiş Genişletilmiş 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 421 (Kısaltma: İcra-İflas C. I); GÖRGÜN/BÖRÜ/KODAKOĞLU, s. 385; KÖLE Mehmet, **İlamlı İcra Takibinde İcra Mahkemesi Tarafından İcranın Geri Bırakılması**, On İki Levha, İstanbul, 2020, s. 48.

[12] KURU, **El Kitabı**, s. 336 - 337; MUŞUL, **İcra-İflas C. I**, s. 421; BORAN Nilüfer, **İcra Takibinin Taliki ve İptali**, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2006, s. 14 - 15.

[13] KÖLE, s. 44; BORAN, s. 14.

[14] ÖNEN Ergun, **İnşâi Dâva**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1981, s. 138; KARSLI Abdurrahim, **İcra ve İflas Hukuku**, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022, s. 683 vd. (Kısaltma: İcra ve İflas); Yargıtay birçok kararında icranın geri bırakılmasının bir dava ile talep edilebileceğini kabul etmektedir. *"..."Ne var*

İcranın geri bırakılması yolunun niteliği üzerine düşünürken, bu yolun benimsenmesindeki amacı dikkate almak gerekmektedir. İİK m. 71'de takibin taliki ve iptali yolu tıpkı m. 33'te düzenlenen ilamlı icranın geri bırakılması yolu gibi, icra takibinin tarafları arasındaki maddi hukuk ilişkisinde gerçekleşecek değişikliklerin icra takibine tesir edeceği düşüncesi ile benimsenmiştir[15]. Bu bağlamda, icranın geri bırakılması, şikâyet yolu ve itirazın kaldırılmasında olduğu gibi şekli hukuk kuralları ile sınırlı bir incelemeyi gerektirmez; inceleme maddi hukuk kuralları çerçevesinde gerçekleştirilir. Bu bağlamda, icranın geri bırakılması yargılamasında, alacaklının hakkı, maddi hukuk kuralları uyarınca tartışma konusu yapılır. Dolayısıyla, maddi hukuka tesir eden bir yargılama söz konusudur.

İsviçre'de hem İİK m. 71'deki takibin tatili ve taliki usulü ile paralellik arz eden ivedi usulün (İsvİİK Art. 85)[16] hem de genel hükümlere göre yargılamanın öngörüldüğü olağan ve basit usulün (İsvİİK Art. 85a) dava olarak nitelendirilmektedir[17]. Bununla beraber Art. 85'teki usulün icra hukukuna özgü bir prosedür olduğu da kabul edilmektedir[18].

İcranın geri bırakılması yolunun davadan farklı olduğuna ilişkin sunulan birinci gerekçe olan, uyuşmazlığın maddi hukuk açısından nihai şekilde çözümlenmediği, genel mahkemeler nezdinde ayrıca dava açılması imkanının bulunduğu hususunu ele alırsak, belirli açılardan bu gerekçe doğru görülebilir. Bununla birlikte kanaatimizce icranın geri bırakılmasının bu özelliği tek başına dava niteliğine sahip olmasını engellemez. İcranın geri bırakılmasının, genel mahkemeler önünde dava açılmasını engellememesi kesin hükmün ileri sürülmesini düzenleyen kurallardan kaynaklanmaktadır[19]. İcranın geri bırakılması yolunda mahkeme, icranın geri bırakılması talebinin kabulü

---

ki; somut olayda davacı, genel mahkemede İİK'nın 72. maddesi gereğince ipotekten dolayı borçlu bulunmadıklarının tespitini ve ipoteğin terkinini istediklerinden davacının iddiasına dair deliller toplanılmadan dava, dar yetkili olan ve takip hukukundan kaynaklanan davalara bakan İcra Hukuk Mahkemelerinde görülen İcra İflas Kanununda yazılı icranın geri bırakılması davası gibi değerlendirilerek eksik inceleme ve araştırma ile ön inceleme duruşma safhasında davanın reddi doğru görülmemiş, bu sebeple hükmün bozulması gerekmiştir..." Yargıtay 14. HD, E. 2013/12379 K. 2014/616 T. 14.1.2014 (Kazancı).

15 ÜSTÜNDAĞ, s. 127; KARSLI, **İcra ve İflas**, s. 331; BORAN, s. 14.

16 SCHMIDT, **CR LP**, Art. 85, N. 4; VOCK/AEPLI WIRZ, **SK SchKg**, Art 85, N. 4.

17 SCHMIDT, **CR LP**, Art. 85a, N. 2; VOCK/AEPLI WIRZ, **SK SchKg**, Art 85a, N. 21.

18 SCHMIDT, **CR LP**, Art. 85, N. 4; VOCK/AEPLI WIRZ, **SK SchKg**, Art 85, N. 4; BRÖNNIMANN, **KUKO SchKg**, Art. 85, N. 2.

19 UMAR Bilge, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 877 - 878.

ya da reddi yönünden karar vermektedir. Genel mahkemeler nezdinde görülecek bir uyuşmazlıkta ise alacak hakkının varlığı ya da yokluğu yönünden bir hüküm tesis edilmektedir. Her iki kararın hüküm fıkrası aynı olmadığından maddi anlamda kesin hüküm söz konusu olmayacaktır[20]. Kaldı ki zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasında, icra mahkemesi kararı, alacaklının süresi içinde genel mahkemelerde dava açmaması halinde maddi anlamda kesin hüküm teşkil edecektir (İİK m. 33/a/2).

İcranın geri bırakılması yolunda İİK m. 71/1'de sayılan delillerle sınırlı olacak şekilde bir yargılama yapılması ise kanaatimizce bu yolun dava olarak nitelendirilmesine engel teşkil etmemektedir. Burada borçlunun ispat hakkına ilişkin bir sınırlama söz konusudur. Öte yandan, senetle ispat zorunluluğu kuralında (HMK m. 200) olduğu gibi, belirli uyuşmazlıklarda iddiaların belirli delil türleri ile ispatlanmasına ilişkin kuralların benimsenmesi mümkündür. Nitekim bu hususun genel nitelikte bir yargılama kuralı olduğu HMK m. 189/3'te yer alan *"Kanunun belirli delillerle ispatını emrettiği hususlar, başka delillerle ispat olunamaz."* hükmünden anlaşılmaktadır. Kaldı ki zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması yolunda (İİK m. 71/2), m. 71/1 hükmü uygulanmayacağından bu tür bir delil sınırlaması mevcut değildir.

İcra takibinin konusunu oluşturan her alacak talebinin tabi olduğu zamanaşımı süreleri maddi hukuk hükümleri tarafından belirlenmiştir. Bir alacağa ilişkin zamanaşımı süresinin dolmuş olup olmadığı icra müdürü tarafından resen gözetilmediği[21] gibi borçlu tarafından kanunda öngörüldüğü şekilde ileri sürülmedikçe takibin durmasına veya iptaline de kendiliğinden sebebiyet vermez. Bu nedenle kanun koyucu, icra takibinin kesinleşmesinden sonraki dönemde, alacaklı ve borçlu arasında maddi hukuka ilişkin sebeplerle (itfa, imhal, zamanaşımı) artık borcun talep edilememesi gerektiği durumlarda, borçlunun icranın geri bırakılması yolu ile bu hususu ileri sürmesine imkân tanımıştır.

Bizim düşüncemize göre, icranın geri bırakılmasında benimsenen yargılama usulü ve kurumun maddi hukuk ile olan ilişkisi dikkate alındığında zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılması davası, şikâyet veya itiraz

---

[20] UMAR, s. 878; KÖLE, s. 256.

[21] *"... Ayrıca zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması isteği, icra müdürünün re'sen nazara alacağı bir husus olmadığı için, şikayet olarak kabul edilmez..."* Yargıtay 12 HD 2009/18070 E. 2010/27 K. 12.01.2020 T. (Kazancı).

olmayıp takip prosedürüne ilişkin ve İİK'da özel olarak düzenlenmiş olan bir davadır. Bir kısım Yargıtay kararlarında, icranın geri bırakılmasının şikâyet yolu ile icra mahkemesinden talep edileceği ifade edilmektedir[22]. Oysaki, şikâyet, İİK'da kanunda sayılan haller müstesna olmak üzere icra ve iflas dairesinin işlemlerine karşı başvurulan bir hukuki imkandır[23]. Kanunda sayılan hallere örnek olarak ihalenin feshi gösterilebilir. İİK m. 134/2'ye göre, ihalenin feshini, BK m. 226'da yazılı sebepler de dahil olmak üzere yalnız satış isteyen alacaklı, borçlu, tapu sicilindeki ilgililer ve pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenler yurt içinde bir adres göstermek koşuluyla icra mahkemesinden şikâyet yolu ile isteyebilirler. Ancak ne İİK m. 71/2'de ne de m. 33a'da icranın geri bırakılması davasının şikâyet olarak icra mahkemesinde görüleceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, şikâyet icra dairesinin (müdürünün) icra hukukuna aykırı kararlarına karşı başvurulan bir yol iken İİK m. 71/2'nin atfı ile ilamsız takiplerde uygulanan icranın geri bırakılmasında alacağın tabi olduğu zamanaşımı süresine ilişkin bir iddia ile takibin icrasının geri bırakılması talep edilir.[24]

4. İcranın Geri Bırakılması Davasının Özellikleri

Bir ilamsız icra takibi dosyasında, icra takibinin kesinleşmesinden sonraki bir zamanda, borçlu, talep edilen alacağın zamanaşımına uğradığını tespit ederse, bu iddiasını icra mahkemesinde (icra takibinin yapıldığı yer icra dairesinin bağlı olduğu) açacağı icranın geri bırakılması davası ile ileri sürebilir (İİK m. 71/2, 33a). Borçlu bu davasını süreye bağlı olmadan (icra takibinin son bulmasına bir başka ifade ile paraların paylaştırılmasına kadar) her zaman açabilir.[25] İcranın geri bırakılması davasının davacısı icra takibi-

---

[22] Mesela, *"... Borçlunun icra mahkemesine başvurusu, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığına ilişkin şikayet olup, incelemenin İİK'nun 71/2. maddesi kapsamında yapılması gerekmektedir..."* Yargıtay 12 HD 2016/7385 E. 2016/13021 K. 03.05.2016 T. (Lexpera).

[23] PEKCANITEZ, Hakan/ SİMİL, Cemil, **İcra-İflas Hukukunda Şikâyet**, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, s. 48-49.

[24] Ayrıca söz konusu olan ihtilafların (icranın geri bırakılması davasında ileri sürülen zamanaşımı, itfa, imhal), icra memuruna ve icra muamelesine yönelik şikâyet niteliğinde bir ihtilaf değil itiraz niteliğinde bir ihtilaf olduğu, çünkü itfa ve zamanaşımının borcu ortadan kaldıran daimi defi, mehilin ise henüz ödenmemesi gerektiğine ilişkin geçici defi olduğu belirtilmektedir. Bkz.: KARSLI Abdurrahim, **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1995, s. 113 (Temyiz).

[25] KURU, **Zamanaşımı**, s. 587; *"... İİK.nun 71/2 ve 33a/1. maddeleri gereğince* ***takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığına ilişkin itiraz süreye tabi değildir****. (HGK.nun 04.11.1998 tarih ve 1998/12-763 E, 1998/797 K, sayılı kararı). Bu durum-*

nin borçlusu iken davalı ise alacaklıdır. Davacı borçlu alacağın zamanaşımına uğradığını davalı alacaklı ise zamanaşımı iddiasının yerinde olmadığını, zamanaşımının kesildiğini veya durduğunu iddia ve ispat eder. İcra mahkemesi, tarafların iddialarını resmi vesikalara müsteniden inceleyerek icranın geri bırakılmasına veya devamına karar verir.

İcra takibine konu alacağa ilişkin zamanaşımı, alacaklının takip talebini icra dairesine sunup icra takibini başlatması ile kesilerek yeniden işlemeye başlar.[26] Zamanaşımını kesen işlem, taraf takip işlemi olan icra takibidir, bu bağlamda zamanaşımının kesilmesi için icra takip işlemi olan ödeme emrinin tanzimi şart değildir[27].

İcra takibi devam ederken her icra işlemi ile zamanaşımı kesilerek tekrar yeniden başlar[28]. Burada zamanaşımını kesen icra işleminden kastedilen,

---

da, mahkemece adı geçen borçlu yönünden işin esası incelenip sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken..." Yargıtay 12 HD 2005/7894 E. 2005/11195 K. 22.05.2005 T. (Kazancı).

[26] Takip talebinin zamanaşımını kesebilmesi için, takip talebinde bulunan alacaklının ödeme emrinin icra müdürü tarafından düzenlenmesinden önce takip talebini geri almamış olması gerektiği, takip edilen borçlunun bilgisine ulaşmış olması gerektiği ve takip talebinin kanunda sayılan şartları haiz olması gerektiğine ilişkin bkz.: ÜSTÜNDAĞ, s. 85; Erdem MEHMET, **Özel Hukukta Zamanaşımı**, On İki Levha, İstanbul 2010, s. 323; aksi yönde bkz. PEKCANITEZ Hakan / ATALAY Oğuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN Meral / ÖZEKES Muhammet, **İcra İflas Hukuku Ders Kitabı**, 9. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022, s. 102.

[27] KURU, **El Kitabı**, s. 206; PEKCANITEZ / ATALAY / SUNGURTEKİN ÖZKAN / ÖZEKES, s. 101; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 183; GÖRGÜN/BÖRÜ/KODAKOĞLU, s. 72; KURU/AYDIN, s. 94; AK Aslınur, **Davada ve İcra Takibinde Zamanaşımı Def'i**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 149.

[28] PEKCANITEZ / ATALAY / SUNGURTEKİN ÖZKAN / ÖZEKES, s. 101-102; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 184; ATALI Murat / ERMENEK İbrahim / ERDOĞAN Ersin, **İcra ve İflas Hukuku**, 6. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s. 120; *"... Yenileme talebi icra takip işlemi niteliğinde olmadığından zamanaşımını kesmez (Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 23/11/2015 tarih, 2015/18921 Esas 2015/29088 Karar). Bu nedenle alacaklı vekilinin 14/11/2016 tarihindeki* ***yenileme talebinin icra takip işlemi olarak kabulü mümkün değildir****. Bu kabule göre, icra takip dosyasında 13/12/2013 tarihli haciz talebi ile 15/12/2016 tarihli haciz talebine kadar geçen süre içinde icra takip işlemi yapılmadığı, dolayısıyla 3 yıllık zamanaşımının dolduğu anlaşılmaktadır..."* İstanbul BAM 20 HD2017/599 E. 2017/754 K. 25.05.2017 T. (Lexpera); *"... Somut olayda, ... tarihli, 2001/402 E.- 619 K. sayılı rücuen alacağa ilişkin ilamı ve Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin onama ilamı ile alacaklı ... vekili tarafından 11/01/2002 günü takibe başlandığı, her iki ilamda da borçlu vekiline yer verilmediği, bu nedenle borçlu asil adına çıkartılan icra emri tebligatının iade gelmesi üzerine, alacaklı vekilinin 2002-2003 ve 2004 yıllarında ve en son 21/07/2004 tarihinde borçlunun adresinin araştırılması talebinde bulunduğu, söz konusu taleplerinin icra müdürlüğünce kabul edilerek ilgili yerlere müzekkerelerin yazıldığı, devamında her ne kadar 23/11/2011 tarihli yenileme talebinde masraf yatırılmamış ise de, 12/02/2013 tarihinde yeniden adres araştırması talebinde bulunduğu, 27/02/2015 günü dosyanın yenilenmesinin ardından 07/09/2015 tarihinde icra emrinin borçluya tebliğ edilmesi üzerine borçlunun, henüz takip kesinleşmediği için İİK'nın 33/1. maddesi uyarınca süresinde zamanaşımı itirazında bu-*

icra takibini bir sonraki aşamaya geçiren takip işlemidir.[29] Kanaatimizce, icra takibinin başlatılması dışında, icra takibinde taraf işlemlerinin tek başına icra takibini bir sonraki aşamaya geçirmeye muktedir olmaması ve icra müdürü/memurunun kararına muhtaç olması nedeni ile, sadece icra dairesinin işlemlerinin yani icra takip işlemlerinin zamanaşımını kestiği kabul edilmeli ve takip konusu alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı hususu araştırılırken bu durum göz önüne alınmalıdır[30].

Bunun yanı sıra icra takibinin devamı sırasında, takip alacağına ilişkin olmak üzere açılmış bazı davalar da o icra takibindeki alacağın zamanaşımının kesilmesi sonucu doğurur[31]. Bununla birlikte icra mahkemesi nezdinde

---

lunduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu takipte, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesinde (mülga 818 sayılı BK'nun 125. maddesi) düzenlenen 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanacaktır. Buna göre, ***alacaklı vekilinin borçlunun adresinin araştırılmasına ilişkin icra müdürlüğünce kabul edilerek işlem yapılan talepleri dikkate alındığında, anılan tarihler arasında 10 yıllık zamanaşımının dolmadığı anlaşılmaktadır****..."* Yargıtay 12 HD 2019/203 E. 2019/3250 K. 28.02.2019 T. (Lexpera).

29 *"... Alacaklı vekili, takibin kesinleşmesinden sonra icra dosyasında 11.04.2007 tarihinde borçlu hakkında haciz talep ettikten sonra 01.11.2007 tarihine kadar dosyayı işlemsiz bırakmış olup, 26.07.2007 tarihli haciz talebi ve gayrimenkulün satışı talebine ilişkin olarak gerekli masrafın yatırmamıştır.* ***Alacaklının sadece haciz talebinde bulunması veya sadece taşınmazın satışını istemesi yeterli olmayıp işlemin zamanaşımını kesmesi için gerekli masrafın da ödenmesi gerekir.*** *İcra müdürlüğünde işlemin sonuç doğurabilmesi için İİK.'nun 59. maddesi uyarınca masrafın yatırılmış olması gerekir. Alacaklı sözü edilen koşulu yerine getirmediğinden en son işlem tarihi 11.04.2007 tarihinde sonra satış için kıymet takdiri avansının yatırıldığı 01.11.2007 tarihine kadar zamanaşımını kesen sebeplerin gerçekleştiği kabul edilemez..."* Yargıtay 12. HD 2009/3263 E. 2009/11332 K. 28.05.2009 T.; *"... Somut olayda, 11.12.2002 tarihinden 4.1.2006 tarihine kadar geçen sürede alacaklı tarafından yapılmış ve yukarıda açıklanan nitelikte bir işlem yoktur. Mahkeme kararındaki tarihler dosya içeriği ile örtüşmediği gibi****, icra dosyasında yer alan ve dosyaya gelen evrakları belirleyen memur işlemleri de zamanaşımını kesmez****. O halde istemin kabulü yerine reddi isabetsizdir..."* Yargıtay 12 HD 2006/7226 E. 2006/10658 K. 12.05.2006 T. (Kazancı).

30 İsviçre Federal Mahkemesi ve doktrindeki baskın görüş, buradaki her işlem ile anlaşılması gereken hususun alacaklı veya icra dairesinin takibi yeni bir safhaya ulaştıran muameleler olduğunu kabul etmektedir. Bkz: ÜSTÜNDAĞ, s. 83; AK, s. 152.

31 *"... Takip dayanağı çek hakkında Kadıköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2009/1097 Esas sayılı dosyası ile 01.10.2009 tarihinde menfi tespit davası açıldığı ve bu davanın Kadıköy 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2008/744 Esas sayılı dosyası ile birleştirildiği anlaşılmaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere* ***mahkemece menfi tespit davasının zamanaşımını kestiğinden bahisle itiraz reddedilmişse de, esasen dayanak çek yönünden açılan menfi tespite ilişkin dava tarihine kadar 6 aylık zamanaşımı süresinin geçtiği görülmektedir****..."* Yargıtay 12 HD 2010/2901 E. 2010/15366 K. 15.06.2010 (Kazancı); *aynı yönde bkz.* Yargıtay HGK 2014/12-1130 E. 2017/775 K. 08.06.2016 T (Kazancı); *"... Somut olayda,* ***borçlular vekilinin Karaman İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2004/136 Esas 2006/288 Karar sayılı dosyasında ileri sürdüğü meskeniyet şikayeti TTK'nun 662. maddesinde belirtilen dava kavramı içerinde değerlendirilemeyeceğinden, şikayetin yapıldığı tarihten mahkeme kararının kesinleşmesine kadar geçen süre zamanaşımını kesmez.*** *Bu durumda alacaklının 11.1.2005 tarihli talebi*

dermeyan edilen itiraz ve şikâyetler dava niteliğinde olmadığından, bunlar ilgili takibe konu borç için zamanaşımını kesmeyecektir[32].

Her talep konusu alacak için zamanaşımı süreleri, alacağın tabi olduğu kanunlarda belirlenmiştir[33]. Zamanaşımını kesen veya durduran nedenler de

---

ile 4.8.2009 tarihli talebi arasında zamanaşımını kesen herhangi bir takip işleminin yapılmadığı ve dolayısıyla TTK'nun 661. maddesinde yazılı üç yıllık zamanaşımı süresinin geçtiği görülmektedir. ..." Yargıtay 12 HD 2012/20546 E. 2012/31099 K. 01.11.2012 T. (Kazancı); *"... Somut olayda, dosyaya konulan ve Fatih 1. İcra Mahkemesi'nce verilen 3.6.2010 tarih ve 2010/876 esas sayılı tedbir kararında, takip dosyasına atfen "28.4.2010 tarihinde haczedilen menkuller yönünden yapılacak icra takip işlemlerinin durdurulmasına" karar verildiği görülmektedir. Açıklanan bu şekliyle işbu karar, takibi tümüyle durduracak nitelikte olmayıp, alacaklının icra takibini sürdürmesini engelleyecek nitelikte değildir. Diğer bir* ***deyişle alacaklı, kararda belirtilen konu dışında icra takibine devam edebilir. Bu bağlamda takip dosyasının incelenmesinde, şikayet dilekçesinde belirtilen 11.6.2010- 21.12.2010 tarihleri arasında alacaklının icra takibini sürdürme iradesini gösteren bir takip işlemine rastlanılmadığından TTK.nun 726/1. maddesinde yazılı 6 aylık zamanaşımı süresi dolmuştur****..."* Yargıtay 12 HD 2011/9586 E. 2011/27296 K. 08.12.2011 T. (Kazancı); *"... Alacaklı vekilinin temyiz dilekçesinde borçlu tarafından menfi tespit davası açıldığı ve bu davanın İstanbul 7. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2000/555 esas sayılı dosyasında halen görülmekte olduğu ileri sürülmektedir.* ***Süreklilik kazanan Yargıtay İçtihatları'na göre borçlunun açtığı menfi tespit davası zamanaşımını keser. Mercice İİK.nun 33/a maddesi gereğince uyuşmazlığın duruşmalı olarak incelenmesi ve tarafların delilleri toplandıktan sonra yukarıdaki ilkeler de esas alınarak bir karar verilmesi gerekirken*** *eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir..."* Yargıtay 12 HD 2002/4149 E. 2002/5640 K. 19.3.2002 T. (Kazancı).

[32] PEKCANITEZ/SİMİL, s. 316; *"... İcra mahkemesinde icra takibine itiraz ve icra takibinin iptaline yönelik şikayet bu dava kapsamı içine girmez. İİK'nun 169/1. ve 170/1. maddeleri gereğince Borçlu tarafından icra mahkemesine yapılan itiraz ve mahkemece verilen kararın temyizi, satıştan başka icra muamelelerini durdurmadığı gibi tek başına da zamanaşımını kesmez. Aynı şekilde İİK'nun 22. maddesine göre; "şikayet, icra mahkemesince karar verilmedikçe icrayı durdurmaz." Ancak icra mahkemesince takibin tedbiren durdurulmasına dair bir karar verilmişse zamanaşımı bu süre içerisinde işlemez. ... Borçlunun icra mahkemesine 09.06.2011 tarihli başvurusu şikayet niteliğinde olup İİK'nun 22. maddesi gereği bu şikayet, icra mahkemesince karar verilmedikçe icrayı durdurmaz. Bu durumda İcra dosyasında alacaklı tarafından 01.11.2011 tarihinde bankaya haciz ihbarnamesi gönderilmesi talep edildikten sonra İstanbul 8. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2011/732 E. sayılı dosyasında verilen takibin iptaline dair karar tarihi olan 28.12.2012 tarihine kadar, takibi ilerletmeye yönelik herhangi bir talepte bulunulmadığı, 6 aylık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, mahkemece borçlunun zamanaşımı şikayetinin kabulü ile İİK'nun 71. ve 33/a. maddeleri uyarınca icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir..."* Yargıtay 12 HD 2014/12634 E. 2014/15366 K. 28.05.2014 T.; aynı yönde bkz. Yargıtay 12 HD 2013/35641 E. 2014/3714 K. 12.02.2014 T.; Yargıtay 12 HD 2003/8694 E. 2003/11130 K. 15.05.2003 T. (Lexpera).

[33] ERDEM, s. 33; *"... Bütün bu yasal düzenlemeler ve ilkeler ışığında, çekler yönünden zamanaşımı süresinin başladığı tarihte hangi yasa yürürlükte ise, o yasada öngörülen zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği kabul edilmelidir. Buna göre,* ***çek hakkında zamanaşımı süresi, ibraz süresinin bitmesi ile başlayacağından çekin ibraz süresinin sona erdiği tarihte geçerli olan zamanaşımı süresinin nazara alınması zorunludur.*** *Bu nedenle zamanaşımı süresi, 6762 Sayılı TTK.nun 726. Maddesini değiştiren 6273 Sayılı Kanunun 7. Maddesinin yü-*

maddi hukukta Türk Borçlar Kanunu (TBK)[34] ve Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) düzenlenmiştir. Talep edilen alacağa dair zamanaşımının kesilmesinin ardından yeniden işlemeye başlayan süre, yine talep edilen alacağın bağlı olduğu zamanaşımı süresi kadardır. Ancak, TBK m. 156/2'de borcun bir senetle ikrar edilmiş olması ya da bir mahkeme veya hakem kararına bağlanmış olması halinde yeni sürenin her zaman on yıl olduğu belirtilmektedir. Aynı şekilde İİK m. 39 hükmü de ilama dayalı takibin son işlem üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağını düzenlemektedir.[35]

---

rürlüğe girdiği 03.02.2012 tarihinden önce ibraz süresi dolan çeklerde 6 ay, ibraz süresi bu tarihten sonra dolan çeklerde ise 3 yıldır.

Somut olayda takibe dayanak belgeler, kambiyo senedi niteliğine haiz iki adet çektir. Çeklerin keşide tarihleri 25/11/2008 ve 25/12/2008 olup, ibraz süresinin bitim tarihi 6273 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden önce olduğundan 6 aylık zamanaşımı süresine tabidir. İcra dosyasında 07/06/2013 gününe kadar borçlu hakkında 6 aylık süreleri dolmadan zamanaşımını kesen işlemler yapılmıştır. ***Ancak 07/06/2013 tarihinden - 12/06/2014 tarihine kadar ve 12/06/2014 ila 29/12/2014 tarihleri arasında, 29/12/2014 ila 25/12/2015 tarihleri arasında icra takibi, davacı borçlu yönünden 6 aydan fazla süre ile takipsiz ve işlemsiz bırakılmıştır. Bu nedenle takip dosyası yukarıda belirtilen işlemlerin arasında 6 aydan fazla süre ile takipsiz bırakılmakla, takip zamanaşımının takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde gerçekleştiği anlaşılmaktadır****. ... vaki zamanaşımına istinaden, davacı borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekir..."* Bursa BAM 6 HD, 2019/362 E. 2019/718 K. 03.04.2019 T. (Lexpera).

[34] TBK m. 153 hükmü uyarınca; 1. Velayet süresince, çocukların ana ve babalarından olan alacakları için; 2. Vesayet süresince, vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için; 3. Evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için; 4. Hizmet ilişkisi süresince, ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için; 5. Borçlu, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olduğu sürece; 6. Alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânının bulunmadığı sürece; 7. Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesinde, birleşmenin ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, bu durumun ortaya çıkmasına kadar geçecek sürece zamanaşımı işlemeye başlamaz, başlamazsa durur. Zamanaşımını durduran sebeplerin ortadan kalktığı günün bitiminde zamanaşımı işlemeye başlar veya durmadan önce başlamış olan işlemesini sürdürür.

TBK m. 154'te ise zamanaşımının kesilme halleri yer almaktadır. Buna göre, 1. Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse, 2. Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa, zamanaşımı kesilir ve yeniden süre işlemeye başlar (TBK m. 156). Bir dava ile kesilmiş olan zamanaşımı süresi, hakimin yargılamaya ilişkin her işlemi veya her kararından sonra yeniden işlemeye başlar; zamanaşımı süresi icra takibi ile kesilmiş ise alacağın takibine ilişkin her işlemden sonra yeniden işlemeye başlar (m. 157).

[35] Ancak bu genel zamanaşımı süresine tabi olmayan ilamlar da vardır. Evlilik devam ettiği sürece karı koca arasındaki ilamlar, mülkiyet hakkını belirleyen ilamlar, bir taşınmazın mülkiyetini tespit ve açıklayan ilamlar, şufa ilamlar 10 yıllık zamanaşımı süresine tabi değildir; çocukla ana baba arasında kişisel ilişkiyi düzenleyen ilamın çocuğun velayet altından çıkmasına kadar uygulanacağından 10 yıllık zamanaşımına tabi değildir.

TTK da, zamanaşımını durduran sebepler ayrıca düzenlenmemiş olup TTK m. 1 uyarınca TBK'da yer alan durdurma sebepleri TTK kapsamındaki alacaklar için de geçerli kabul edilmektedir. TTK, zamanaşımını kesen sebepleri de TBK ile aynı doğrultuda belirlemiştir[36]. TBK m. 750'de, zamanaşımının; dava açılması, takip talebinde bulunulması, davanın ihbar edilmesi veya alacağın iflas masasına bildirilmesiyle, kesileceği düzenlenmiştir. Yine TBK'da olduğu gibi TTK'da da zamanaşımının kesilmesiyle süresi aynı olan yeni zamanaşımı süresinin işlemeye başlayacağı m. 751/2'de düzenlenmiştir[37].

Alacak, zamanaşımı süresi içerisinde başlatılan bir icra takibi ile ilamsız icraya konu olmuş ise zamanaşımı süresi kesilip yeniden işlemeye başlar. Ancak icra takibinin devamı sürecinde de her icra takip işlemi ile alacağın zamanaşımı süresi kesilir ve yeniden işlemeye başlar. İcra dosyasındaki her iki icra işlemi arasında talep edilen alacağın zamanaşımı süresinden fazla

---

[36] *"... İcra takibinin dayanağı olan belgelerde keşide yeri bulunmadığı için ve bunlar TTK.nun 692/5 ve 693/3. maddelerinde öngörülen unsuru taşımadıklarından çek niteliğinde olmadıkları tesbit edilmiştir.*

Takip hukuku açısından süresinde yapılan itirazın açılmamış sayılması veya süresinde takibe itiraz edilmemesi nedeniyle takibin kesinleşmiş olması belgenin niteliğini değiştirmez. Bu durumda İİK.nun 71/2 ve 33/a-1 maddeleri gereğince takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde işleyecek zamanaşımı süresi çek niteliğinde olmayan dayanak hakkında TTK.nun 726. maddesine göre hesaplanmaz.

Bu durumda, olaya uygulanması gereken BK.nun 125. maddesinde öngörülen 10 yıllık zamanaşımı süresi de dolmadığından Mahkemece istemin reddi yerine kabulüne karar verilmesi isabetsizdir. ..." Yargıtay 12 HD 2006/21058 E. 2006/24201 K. 19.12.2006 T.; *"... Mahkemece toplanan kanıtlara dayanılarak, davanın İİK.nin 33/a. Maddesi uyarınca 7 günlük süresi içinde açıldığı, kambiyo senedi niteliğindeki çeklere dayalı dava konusu icra takibinin TTK.nun 726. maddesinde belirtilen zamanaşımı süresince işlem görmediği, bu nedenle davacı alacağının zamanaşımına uğradığı, ticari işlemlerin özellikleri itibariyle TTK.'nda kısa süreli zamanaşımı sürelerinin belirlenmesi ve BK.'ndaki düzenlemelerin ancak TTK.'nda özel hüküm bulunmayan hallerde uygulanabilmesi karşısında, BK.'nun 60. maddesinde düzenlenen* ***uzamış ceza zamanaşımı süresinin ticari senetlerde uygulanamayacağı****, somut olayda TTK.'nun 662. maddesinde sınırlı şekilde sayılan zamanaşımı kesen sebeplerin de bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. ... davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir. ..."* Yargıtay 11. HD 2003/14182 E. 2004/8884 K. 27.09.2004 T. (Kazancı).

[37] *"... Dolayısıyla borçlunun, karşılıksız çek suçundan dolayı hakkında yargılamanın yapıldığı Konya 6. Asliye Ceza Mahkemesi dosyasına borcun ödeneceğine yönelik olarak 29.03.2010 tarihinde ödeme taahhüdünde bulunması zamanaşımını kesmez. Kaldı ki; 29.03.2010 tarihi itibariyle oluşmuş zamanaşımının kesilmesinden de söz edilemez. Zira* ***somut olayda, 25.03.2008 tarihinde borçlu adına kayıtlı araçların haczinin talep edildiği ve aynı tarihte Trafik Tescil Şube Müdürlüğüne müzekkere yazıldığı, bu tarihten itibaren zaman aşımını kesen hiçbir işlem yapılmadığı ve T.T.K.'nun 726. maddesinde öngörülen 6 aylık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşılmaktadır****..."* Yargıtay 12 HD 2011/714 E. 2011/16263 K. 20.09.2011 T. (Kazancı).

zaman geçmiş ise alacak zamanaşımına uğramıştır.[38] Bir ilamsız icra takibi sırasında kural olarak yalnızca borçlu[39], alacağın zamanaşımına uğradığını tespit ederse İİK m. 71/2 maddesinin atfı ile İİK m. 33a uyarınca zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılmasını icra mahkemesinden talep edebilir. Ancak dikkat edilmelidir ki icra takibinde birkaç borçlu var ise, zamanaşımı her borçlu için ayrı süreye tabi olabileceği gibi zamanaşımını kesen işlemler de her borçlu açısından farklı tarihlerde gerçekleşmiş olabilir. Bu nedenle aynı takipte yer alan her borçlu açısından farklı sonuçlar ortaya çıkabilir. Zamanaşımı hangi borçlu için gerçekleşmiş ise o borçlu tarafından icranın geri bırakılması yoluna başvurulması gerekir. Tüm borçlular tarafından açılmış olan bir davada, borçlulardan biri açısından alacak zamanaşımına uğramış olsa dahi, kendilerine ilişkin işleyen zamanaşımı süresi dolmamış olan diğer borçluların talebi reddedilir. Bir icra dosyasından hangi borçlu açısından zamanaşımı gerçekleşmiş ise o borçlu açısından icranın geri bırakılması sonucu doğar[40]. Bunun istisnasını ise borçlular arasında zorunlu ta-

---

38 *"...762 sayılı TTK'nun 726. maddesinde çek için düzenlenen zamanaşımı süresi 6 ay iken, 03.02.2012 tarih ve 28193 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6273 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle bu süre üç yıla çıkarılmıştır. Yine, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nun, 6273 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile değişik 814. maddesine göre de çeklerde zamanaşımı süresi üç yıldır.*

Buna göre, çek hakkındaki zamanaşımı süresi, ibraz süresinin bitmesi ile başlayacağına göre, çekin ibraz süresinin sona erdiği tarihte geçerli olan zamanaşımı süresinin nazara alınması zorunludur. Bu nedenle, zamanaşımı süresi, 6762 sayılı TTK'nun 726. maddesini değiştiren 6273 sayılı Kanun'un 7. maddesinin yürürlüğe girdiği 03.02.2012 tarihinden önce ibraz süresi dolan çeklerde 6 ay, ibraz süresi bu tarihten sonra dolan çeklerde ise 3 yıldır.

Somut olayda, çekin keşide tarihi 25/11/2009 olup, ibraz süresinin bitim tarihi 6273 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden önce olduğundan, anılan çeke (6) aylık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir. Takip dosyasında 25/01/2012 - 26/02/2013 ve 16/07/2013 - 27/05/2014 tarihleri arasında alacaklı tarafından zamanaşımını keser nitelikte hiçbir işlem yapılmadığı ve takipte altı aylık zamanaşımı süresinin geçtiği görülmektedir..." Yargıtay. 12 HD 2016/7385 E. 2016/13021 K. 03.05.2016 T. (Lexpera).

39 *"... şikayetçi, taşınmazı hacizle yükümlü olarak satın alan ve takipte taraf olmayan 3.kişidir. Bu nedenle adı geçenin İİK.nun 71. maddesine dayalı olarak zamanaşımının oluştuğundan bahisle icranın geri bırakılması isteminde bulunması da mümkün değildir. Bir başka deyişle adı geçenin aktif husumet ehliyeti yoktur. ..."* Yargıtay 12 HD 2004/11385 E. 2004/16328 K. 21.6.2004 T. (Kazancı).

40 *"... Alacaklı, 30.1.2007 vade tarihli bonoya dair olarak 5.2.2007 tarihinde takip başlatmakla T.T.K.nun 662. maddesi uyarınca kesilen zamanaşımı süresi bu tarihten itibaren yeniden işlemeye başlar.* ***Takipte 3 borçlu bulunmakta olup, zamanaşımı hangi borçlu hakkında takip işlemi yapılmış ise o borçlu yönünden zamanaşımı kesilir ve talep tarihinden itibaren zaman aşımı süresi yeniden işlemeye başlar.*** *Takip borçlusu S. Ü. ciranta olduğundan T.T.K.661/2 maddesi uyarınca 1 yıllık zamanaşımı süresine tabidir. İcra dosyası içeriğinden, davalı alacaklı tarafından borçlu S. Ü. hakkında yapılan takip işlemleri gözetildiğinde, 1 yıllık zamanaşımı süresinin gerçekleşmiş olduğu sonucuna varılmıştır. ..."* Yargıtay HGK

kip arkadaşlığının söz konusu olduğu bazı haller teşkil etmektedir. Örneğin İİK m. 150 uyarınca rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte borçlu ile rehinli malın sahibi üçüncü kişi arasında zorunlu takip arkadaşlığı bulunduğu kabul edilmekte olup, ayrıca üçüncü kişinin itirazı, borçlu itirazda bulunmamış olsa ya da itirazı kaldırılmış olsa dahi takibin duracağı kabul edilmektedir[41]. Ancak, İİK m. 53'te bağlamında tereke alacağından kaynaklanan, mirasçılar arasındaki mecburi takip arkadaşlığı örneğinde icranın zamanaşımı nedeniyle geri bırakılması talebi tüm mirasçılar tarafından birlikte yapılmalıdır[42].

2013/12-2463 E. 2014/662 K. 14.05.2014 T.; *"... Somut olayda, alacaklı tarafından 01/07/2007 vade tarihli bonoya dayalı olarak senedi tanzim eden borçlular aleyhinde kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla 10/08/2007 tarihinde takibe başlanıldığı, şikayetçi borçluya örnek 10 nolu ödeme emrinin 15/08/2007 tarihinde tebliğ edildiği; alacaklı tarafça 03/02/2009 tarihinde borçlular aleyhinde üçüncü şahıslara İİK'nun 89/1. maddesi uyarınca haciz ihbarnamesi gönderilmesinin talep edildiği ve alacaklının belirtilen en son talep tarihinden 21/08/2013 tarihinde yapılan şikayet tarihine kadar şikayetçi borçlu hakkında zamanaşımını kesecek nitelikte bir işlem talebinde bulunmadığı görülmektedir. Alacaklı tarafından 03/02/2009 tarihinde yapılan en son talep tarihinden sonra, diğer takip borçlusunun alacaklıya karşı 23/02/2009 tarihinde menfi tespit davası açtığı, mahkemece 22/07/2010 tarihinde davanın kabulüne karar verildiği ve kararın 29/09/2010 tarihinde kesinleştiği anlaşılmaktadır. Ancak diğer borçlu tarafından açılan menfi tespit davası 6102 sayılı TTK.nun 751/1. (6762 sayılı TTK.nun 663/1.) maddesi gereğince, sadece bu borçlu yönünden zamanaşımını kesecektir. Buna göre, takip dayanağı bonoda senedi düzenleyen şikayetçi borçlu tarafından açılmış bir menfi tespit davası bulunmadığından ve 6102 sayılı TTK.nun 778/1-h (6762 sayılı TTK.nun 690.) maddesi göndermesi ile bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı kanunun 749/1. (6762 sayılı TTK.nun 661/1.) maddesi gereğince üç yıllık zamanaşımı süresi içerisinde şikayetçi borçlu aleyhinde zamanaşımını kesecek nitelikte işlem yapılmadığından bu borçlu yönünden zamanaşımının gerçekleştiğinin kabulü gerekir. O halde mahkemece, borçlunun icra mahkemesine başvurusu İİK.nun 71/2 ve 33/a maddeleri kapsamında takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde gerçekleşen zamanaşımına ilişkin olup şikayetçi borçlu yönünden takibin kesinleşmesinden sonraki devrede üç yıllık zamanaşımı süresi dolmuş olduğundan şikayetin kabulü ile bu borçlu yönünden icranın geri bırakılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir. ..."*Yargıtay 12 HD 2013/34985 E. 2014/159 K. 13.01.2014 T.; *"... Somut olayda, örnek 10 ödeme emrinin 6.6.2008 tarihinde borçluya tebliğ edildiği ve takibin kesinleştiği, takibin kesinleşmesinden sonra alacaklı vekilinin şikayetçi borçlu hakkında 30.3.2009 ve 16.2.2010 tarihlerinde haciz talebinde bulunduğu, örnek 10 ödeme emrinin tebliğ tarihiyle belirtilen haciz talebi tarihleri arasında zamanaşımını kesen herhangi bir takip işlemi bulunmadığı görülmektedir. T.T.K.nun 663. maddesinde yer alan yasal düzenleme uyarınca,* ***diğer takip borçluları hakkındaki zamanaşımını kesen işlemlerin, şikayetçi borçlu hakkındaki zamanaşımı süresini kesmesi mümkün değildir. Bu durumda takip dayanağı çeke dair 6 aylık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşılmaktadır.*** *..."* Yargıtay 12 HD 2012/7101 E. 2012/22174 K. 25.06.2012 T. (Kazancı).

41 ÜSTÜNDAĞ, s. 315; YILDIRIM M. Kamil/ DEREN-YILDIRIM Nevhis, **İcra ve İflas Hukuku**, 8. Baskı, Beta, İstanbul 2016, s. 289; DİŞEL Buse, **İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı**, On İki Levha, İstanbul 2014, s. 163.

42 DİŞEL, s. 162: İİK m. 53/II dışında İİK'dan kaynaklanan mecburi takip arkadaşlığında birlikte hareket etme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Öte yandan, borçlular arasında teselsül mevcutsa (TBK m. 162 vd.), bu durumda bir borçlu hakkında yapılan icra takip işlemi TBK m. 155/2 uyarınca diğer borçlular için de zamanaşımını kesecektir[43].

İcranın geri bırakılması davasında alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı hususu, icra takip dosyası incelenmek suretiyle tespit edilir[44]. Davacı borçlu, takibin icrasının geri bırakılması talebinde bulunurken bu iddiasını icra dosyasındaki belgelerle ispatlar, ayrıca ispat için icra takip dosyası dışında bir delil göstermesi gerekmez. İcra takibinde, her iki icra işlemi arasında geçen zaman icra takip dosyasında sabit olduğundan borçlunun bu hususu ileri sürmesi yeterlidir. Eğer iki icra takip işlemi arasındaki süre alacağın tabi olduğu zamanaşımı süresinden fazla ise, iddiasını ispat etmiş sayılır[45].

İİK m. 33/a/2 hükmü, davalı alacaklının, karşı ispat faaliyetini yani zamanaşımının kesildiğinin veya tatile uğradığının (durduğunu) ispatını ancak resmi vesikalar ile gerçekleştirebileceğini ifade etmektedir[46]. Hükümde değinilen "resmi vesikalar"dan ne anlaşılması gerektiği hususunun üzerinde durmak gerekmektedir.

Burada, ispat faaliyetinin yazılı belgeler ile sınırlandığı hususu tartışmasızdır. Dolayısıyla, icranın geri bırakılması davasında tanık dinlenmesi, takdiri delillerin ileri sürülmesi mümkün değildir. Öte yandan resmi vesikalardan kastedilenin HMK m. 204 ve TMK m. 7 kapsamında değerlendirilecek belgelerle sınırlı olup olmadığı tartışılmalıdır.

HMK m. 204 hükmü çerçevesinde resmi belgeyi, resmi bir makamın veya diğer yetkili memurların görevleri içinde usulüne uygun olarak düzenledikleri belge olarak niteleyebiliriz[47]. TMK m. 7/2'ye göre resmi belgelerin

---

43 KURU, **El Kitabı**, s. 206 - 207.

44 KURU, **El Kitabı**, s. 953; MUŞUL, **İcra-İflas C. I**, s. 980; KÖLE, s. 243; YILDIRIM/ DEREN-YILDIRIM, s. 319.

45 KURU, **El Kitabı**, s. 952; PEKCANITEZ/ ATALAY/ SUNGURTEKİN ÖZKAN/ ÖZEKES, s. 155.

46 İsviçre'de ise takibin iptali ile icra geri bırakılması için bizdeki düzenlemenin aksine adi bir belge yeterli kabul edilmektedir (İsvİİK Art. 85). Bahsi geçen belge kavramı, senede değil HMK m. 199'da düzenlenen belgeye (ZPO Art. 177) tekabül etmektedir (VOCK/AEPLI WIRZ, **SK SchKg**, Art. 85, N. 10; karş. ZPO Art. 254).

47 ERDÖNMEZ Güray, **Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku**, 15. Bası, On İki Levha, İstanbul 2017, s. 1997; DELİDUMAN Seyithan, **Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Noter Senetleri**, NOTEV, Ankara 2001, s. 14; Koç Evren, **Medeni Usul Hukukunda Belge Kavramı**, Sümer Kitabevi, İstanbul 2021, s. 35.

içeriğinin doğru olmadığının ispatı, kanunlarda başka bir hüküm bulunmadıkça her hangi bir şekle bağlı değildir. İİK m. 33/a/2'nin lafzı incelendiğinde, borçlunun zamanaşımı iddiasının aksinin ispatında TMK m. 7/2'de belirtilen şekilde her türlü delile başvurulması mümkün olmayıp, resmi belgeler dışındaki deliller, incelemenin icra mahkemesinin incelemesinin kapsamı dışında kalmaktadır. Bu bağlamda, İİK m. 33/a/2'nin lafzından yola çıkarsak zamanaşımının durduğu ya da yeniden kesildiği hususu imzası borçlu tarafından ikrar edilen bir adi belge ile ispatlanamayacaktır.

Bununla birlikte, kanaatimizce zamanaşımının borçlu tarafından ikrar edilen bir adi belge ile ispatlanamayacağının kabulü, alacaklının ispat faaliyetini ciddi şekilde sınırlayacağı gibi İİK m. 71/1 ve TBK m. 154/1 hükümleri dikkate alındığında, kanun koyucunun zamanaşımı özelinde böyle bir sınırlama yapmasının da somut bir gerekçesi bulunmamaktadır. TBK m. 154/1 hükmü uyarınca borçlunun borcunu ikrar etmesi, faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuş olması ya da rehin vermesi veya kefil göstermesi de zamanaşımını kesmektedir. Bu bağlamda, borçlunun bu işlemlerden birini gerçekleştirdiği hususu, borçlu tarafından imzası ikrar edilen bir adi belge ile ispatlanırsa bu durumda zamanaşımının kesildiği hususu dikkate alınmalıdır[48]. Bunun dışında borçlunun, zamanaşımının kesildiğine yönelik ikrarı halinde de alacaklı lehine karar verilebilecektir[49]. Öte yandan, senetteki imza inkar edildiği durumda, icra mahkemesi ayrıca imza incelemesi yapamayacaktır[50]. Bu durumda ise alacaklı İİK m. 33/a/2 uyarınca genel mahkemeler önünde iddiasını ispatlamalıdır.

---

[48] KURU, **Zamanaşımı**, s. 593; PEKCANITEZ / ATALAY/ SUNGURTEKİN ÖZKAN / ÖZEKES, s. 155; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 277; KÖLE, s. 243; AŞIK İbrahim/ORUÇ Yakup/TOK Ozan/SAÇAR Ömer Faruk, **İcra ve İflas Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 135.

[49] *"818 Sayılı B.K.'nun 133/1. maddesi gereğince zamanaşımı süresi, borçlu borcu ikrar ettiği, hususiyle faiz veya mahsuben bir miktar para veya rehin yahut kefil verdiği takdirde kesilmiş olur.*

Somut olayda, alacaklı tarafça zamanaşımının kesildiği İ.İ.K.nun 33/a maddesinde belirtilen şekilde ispat edilememiş ise de, borçlunun 06.12.2011 tarihli duruşmadaki beyanında, borcun 2003 yılında yapılandırıldığı kabul edilip bildirildiğine göre, borç bu tarihte kabul edilerek zamanaşımı süresi kesilmiş ve yeniden işlemeye başlayan 10 yıllık zamanaşımı süresi takip tarihi itibariyle dolmamıştır. O halde mahkemece istemin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle icranın geri bırakılmasına dair kurulan hüküm isabetsizdir. ..." Yargıtay 12 HD 2012/5371 E. 2012/22753 K. 27.06.2012 T. (Kazancı).

[50] BERKİN Necmettin, **Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1980, s. 459; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 459; BORAN, s. 32; karş. KURU, **El Kitabı**, s. 340.

İcranın geri bırakılması davası, icra takibini kendiliğinden durdurmaz[51]. Davacı borçlu tarafından talep edilmiş olması halinde, icra mahkemesi tarafından tedbir kararı verilerek icra takibinin dava sonuçlanana kadar durmasına karar verip veremeyeceği hususunu ise ayrıca incelemek gerekmektedir. İİK'da ihtiyati tedbir kararı verilmesine yönelik özel bir hüküm sevk edilmemiştir. Bununla birlikte, örneğin İİK m. 22'de şikâyet başvurusunun takibi durdurmayacağı, ancak icra mahkemesinin bu konuda takibi durdurmaya yönelik tedbir kararı verebileceği düzenlenmiştir. Kanaatimizce, icra mahkemesine Kanun'un muhtelif hükümlerinde verilen bu yetkiden hareketle, icra mahkemesi hakiminin talep üzerine ya da resen, dava ya da şikâyet konusu icra dosyası hakkında tedbir kararı verebilmesi mümkün görülmelidir.

Zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılması özelinde, doktrinde hakim olan görüş icra mahkemesinin, borçlunun ileri sürdüğü itiraz sebebini gerçeğe yakın görmesi durumunda tedbiren takibi durdurabileceğini kabul etmektedir[52]. Aksi yöndeki görüş, ilamlı icrada icranın geri bırakılmasından farklı olarak, İİK m. 71 özelinde, İİK m. 72/3'ün kıyasen uygulanmasına imkân olmadığını, bu bağlamda takibin taliki ve iptali talebi hakkında ihtiyati tedbir verilemeyeceğini kabul etmektedir[53].

Her ne kadar kural olarak, icra mahkemesinin ancak kanunen ihtiyati tedbir yetkisi tanınan hallerde tedbir kararı verebileceği söylenebilecekse[54] de fikrimizce zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması davasında farklı bir durum söz konusudur. İcra mahkemesinin bu dava kapsamında yapacağı inceleme, talep konusu ile tedbir kararının içeriği birbiriyle doğrudan bağlantılı olup maddi hukuka dair bir hak ile ilgilidir. Öyle ki icra mahkemesi-

---

[51] KURU, **El Kitabı**, s. 341; YILDIRIM/ DEREN-YILDIRIM, s. 117; GÖRGÜN/BÖRÜ/KODAKOĞLU, s. 385. İsvİİK Art. 85a'da düzenlenen davada hakim, paraya çevirme ya da paraya paylaştırma aşamasından önce, sunulan delillere göre talebin haklı olabileceğini değerlendirebiliyorsa takibin durdurulmasına karar verebilmektedir.

[52] ÜSTÜNDAĞ, s. 361; KURU, **El Kitabı**, s. 952; GÖRGÜN/BÖRÜ/KODAOĞLU, s. 385; KULAKSIZ, 46; BORAN, s. 41 - 42; UYAR Talih, "İtfa ve İmhal Nedeni ile Borca İtiraz Edilerek İlamlı İcranın Durdurulması (İİK Madde 33)", **Ankara Barosu Dergisi**, 2004/4, s. 39; KILINÇ Ayşe, "İlamlı İcranın Geri Bırakılması (İİK m. 33 - 33a)", **Legal Hukuk Dergisi**, 2018, S. 16, s.653.

[53] KÖLE, s. 68; YILDIRIM/DEREN-YILDIRIM, s. 145; KURU, **El Kitabı**, s. 341: yazar, ilamlı icrada icranın geri bırakılmasında aksini savunmakta, İİİK m. 22 ve İİK m. 169a hükmünün kıyasen uygulanabileceğini ifade etmektedir. Hakimin bu kararı ihtiyati tedbir niteliğindedir (SCHMİDT, **CR LP**, Art. 85a, N. 7).

[54] KONURALP Cengiz Serhat, **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler**, On İki Levha, İstanbul 2013, s. 36.

nin zamanaşımının dolduğuna dair kararı maddi kesin hüküm dahi teşkil edebilecektir (İİK m. 33/a/2). Borçlunun talebi ya da resen verilebilecek bir tedbir kararı zamanaşımı iddiasını ileri süren borçlunun telafisi mümkün olmayan zararlar ile karşılaşmasının önüne geçebilecektir. Bu doğrultuda, icra mahkemesi hakiminin HMK m. 389 vd. hükümleri uyarınca, huzurundaki dava ve dava konusunu teşkil eden icra takibi hakkında tedbir kararı verebilmesi mümkün olmalıdır.

İcra mahkemesi, icranın geri bırakılması davasını basit yargılama usulüne göre inceleyecektir (İİK m. 18). Dolayısıyla, dosya üzerinden yaptığı inceleme neticesinde karar verebileceği gibi duruşmada tarafları dinledikten sonra da karar verebilir (HMK m. 320/1)[55]. İcra mahkemesi, resmi vesikalara müsteniden yaptığı inceleme neticesinde, her iki icra işlemi arasında alacağın tabi olduğu zamanaşımı süresinin dolmuş olduğu ve zamanaşımını kesen veya durduran bir sebebin de bulunmadığını tespit ederse, zamanaşımı nedeni ile icra takibinin geri bırakılmasına karar verir. Bununla birlikte her iki icra işlemi arasında zamanaşımı gerçekleşmemiş ise, icranın geri bırakılması davası reddedilir ve icra takibi devam eder.

Aynı icra takibine ilişkin İİK'dan kaynaklanan ya da icra takibine konu alacak hakkındaki başka bir dava derdest iken, icra mahkemesinin icranın geri bırakılması kararı vermesi üzerine, derdest dava konusuz kalmayacaktır. Böyle bir durumda İİK m. 33a/2'deki süreç tamamlanmadan verilen icranın geri bırakılması kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyecektir. Bu ihtimalde mevzubahis derdest davaya bakan mahkemece, alacaklı tarafından İİK m. 33a/2'de belirtilen davanın yedi günlük süre içerisinde açılıp açılmadığının belirlenmesi, söz konusu dava açılmış ise açılan bu davanın bekletici mesele yapılması gerekir[56]. Buna mukabil alacaklı tarafından süresi içerisin-

---

[55] Aksi yönde bkz. KURU, **El Kitabı**, s. 341.

[56] Aynı yönde bkz.; *"... İstihkak davası devam ederken Bursa 1. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 03.05.2012 gün, 114-196 sayılı kararı ile İİK'nin 33/a maddesi gereğince icranın geri bırakılması kararı verilmiştir. İİK'nin 71 /son maddesinde: "Borçlu, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürecek olursa, 33/a maddesi hükmü kıyasen uygulanır" düzenlemesi; aynı Kanun'un 33/a maddesinin 1. ve 2. fıkralarında ise "İlamın zamanaşımına uğradığı veya zamanaşımının kesildiği veya tatile uğradığı iddiaları icra mahkemesi tarafından resmi vesikalara müsteniden incelenerek icranın geri bırakılmasına veya devamına karar verilir. Alacaklı, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açabilir. Aksi takdirde icrası istenen ilamın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil eder." düzenlemesi yer almaktadır.* ***Buna göre Mahkemece, anılan kararın sonucunun bekletici mesele yapılarak kesinleşip kesinleşmediğinin, sonu-***

de dava açılmaması veya açılan davanın reddedilmesi söz konusu olursa bu durumda alacağın zamanaşımına uğramış olduğu hususu kesin hüküm ile sabit olacağından, söz konusu kesin hüküm, mevzubahis derdest dava açısından da dikkate alınacaktır.

İcranın geri bırakılması yolu icra hukukuna özgü bir imkân olup gerek inceleme usulü gerekse de hızlı ve masrafsız bir yol olması nedeni ile menfi tespit davasına nazaran borçlu açısından daha avantajlıdır. İcranın geri bırakılması davası icra mahkemesinde basit yargılama usulüne göre görülür. İcra mahkemesi tarafından resmi belgelere istinaden bir inceleme yapılarak karar verilir. Maktu harç yatırılması, yargılama masraflarının düşük olması ve kural olarak borçludan teminat istenilmemesi diğer avantajlarıdır. Ayrıca, borçlunun icra dosyası kapsamında bulunan resmi belgeler ile iddiasını ispat etmesinin mümkün olması ispat külfeti açısından borçluya kolaylık sağlamaktadır. Menfi tespit davası ise genel mahkemelerde görülen ve nispi harca tabi bir davadır. Takibe konu borç ödendikten sonra açılan istirdat davası açısından da aynı açıklamalar geçerlidir. Bu nedenle, İİK'da düzenlenmiş olan icranın geri bırakılması davası yine aynı kanunda düzenlenmiş olan ve icra takibine konu alacağa ilişkin menfi tespit ve istirdat davalarından farklı olup, bu özellikleri açısından borçlu lehinedir. İcra mahkemesinin icranın geri bırakılması kararı kesin nitelikte değildir[57] ve takibin iptali için mutlaka

---

cuna göre de; davalı alacaklı tarafın, bahsi geçen kararın kesinleşmesinden itibaren 7 gün içinde alacak davası açıp açmadığının, icra takibine konu borcun ortadan kalkıp kalkmadığının ve davanın konusuz kalıp kalmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. *Belirtilen hususlar dikkate alınmadan işin esasına yönelik karar verilmesi hatalı olmuştur..."* Yargıtay 17. HD 2013/349 E. 2013/2259 K. 25.02.2013 T. (Kazancı).

[57] *"... Başka bir anlatımla icra mahkemelerinin kuruluş amacı icra ve iflas hukuku çerçevesinde icra organlarınca yürütülen cebri icra yetkisinin hukuka ve kanuna uygunluğunu denetlemektir. İcra mahkemeleri icra dairelerinin işlemlerini inceleyerek kendilerine yapılan şikâyet ve itirazlara İlişkin uyuşmazlıkları çözüme bağlamaktadır. Takip hukuku çerçevesinde icra mahkemesinin genel mahkemelere nazaran yargılama yetkisi sınırlı olup, çoğu zaman sadece takip dosyası ve yazılı belge üzerinden inceleme yapılmaktadır. Bu nedenle, icra mahkemesinin takip hukuku çerçevesinde verdiği kararlar genel mahkemeler açısından kural olarak kesin hüküm teşkil etmemektedir.*

İçtihadı birleştirme talebi ile ilgili olarak nafaka alacaklısı tarafından başlatılan genel haciz yolu ile ilamsız İcra takibinde itirazın kesin kaldırılması istemi hakkında icra mahkemesi İİK'nun 68. maddesinde sayılan belgelere göre İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen özel usul kurallarını uygulayarak takip hukuku bakımından inceleme yapar. Buna karşılık genel mahkeme, icra mahkemesinin aksine sınırlı inceleme yapmayıp, uyuşmazlığı tüm yönleri ile ele alarak çözüme kavuşturur. Bu nedenle icra mahkemesinin itirazın kaldırılması konusunda vereceği ret veya kabul kararı aleyhine nafaka borçlusu genel mahkemede menfi tespit davası açabileceği gibi, nafaka alacaklısı aleyhine karar verildiğinde alacaklının genel mahkemede itirazın iptali veya alacak davası açması mümkündür. Diğer bir anlatımla icra mahkemesince

İİK m. 33a/2'deki davanın süresi içerisinde açılmaması ya da açılmış ise reddedilmesinin beklenmesi gerekmektedir.

5. İcranın Geri Bırakılması Kararı ve Niteliği

İcranın geri bırakılması davasının tarafları takip alacaklısı ve takip borçlusu olan, konusu icra takibinde ileri sürülen alacak talebinin zamanaşımına uğramış olduğunun tespiti olan, verilebilecek hükmün doğrudan icra takibine etkisi bulunan ve Kanunda sayılan delillerle ispat edilebilen son olarak tahkikat aşaması gerçekleşen icra ve iflas hukukuna özgü bir dava olduğu kanaatimizi yukarıda belirtmiştik[58].

İcranın geri bırakılması kararı ile icra takibinin icrası geri bırakılır. Bir başka ifade ile, icranın geri bırakılmasına karar verilmesi üzerine icra takibi durur. İcra takibinin durması için icranın geri bırakılması kararının kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır. İcra mahkemesi tarafından hükmedilen icranın geri bırakılması kararı üzerine icra takibi iptal olmaz[59]. Ancak davalı alacaklı süresi içerisinde İİK m. 33a/2'de yer alan davayı açmaz yada açmış olduğu dava reddedilirse bu durumda icra mahkemesinin vermiş olduğu zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılması kararı kesin hüküm teşkil eder (m. 33a/2) ve icra takibi sona erer[60]. Hal böyleyken, yedi günlük süreden sonra alacaklının genel mahkemeler önünde dava açması durumunda böyle bir dava, kesin hükmün olumsuz etkisi sebebiyle dava şartı yokluğundan usulden reddedilecektir (HMK m. 114/1-i).

İcra mahkemesi tarafından davanın kabulü halinde icra inkâr tazminatına hükmedilmez[61]. Zira, icra inkâr tazminatının hükme bağlanması, alacaklı ya da borçlu aleyhine icra inkar tazminatına karar verilmesinin İİK'da dü-

---

takibe konu alacakla ilgili bir karar verilmiş olması, aynı alacak hakkında genel mahkemelerde dava açılmasına engel oluşturmamaktadır..." YİBHGK 2017/7 E. 2019/2 K. 22.03.2019 T.

58 Bkz. Bölüm I.3.'teki açıklamalarımız.

59 *"... Esasen, takibin iptaline değil de, geri bırakılmasına karar verilmesi gerekliliği de tespit davanın sonuçlarının takip dosyası bakımından sonuç doğurmasına yöneliktir. Gerçekten de, takibin talikine dair karar sonrasında eldeki davayla takip konusu senedin zamanaşımına uğramadığının tespitine karar verilmesi halinde takibin devam edeceği kuşkusuzdur. Oysaki, takibin iptaline karar verilmesi halinde, bu sonucun doğması mümkün değildir. ..."* Yargıtay 15 HD 2014/43 E. 2014/999 K. 17.02.2014 T. (Kazancı) Aksi yönde görüşler için bkz.: GÖRGÜN/BÖRÜ/KODAKOĞLU, s. 140; KARSLI, **Temyiz.**, s. 112-113; KÖLE, s. 22.

60 PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 319; AŞIK/ORUÇ/TOK/SAÇAR, s. 415.

61 KARSLI, **İcra ve İflas**, s. 694.

zenlenmesi halinde mümkün olabilecektir. İİK m.33a ve ayrıca İİK m.71/2 bu yönde bir düzenleme içermemektedir. İcranın geri bırakılması kararı, sadece icranın geri bırakılmasını icra mahkemesinden talep etmiş olan borçlu açısından sonuçlarını doğurur. Eğer icra takip dosyasında başka borçlular da var ise, onlar tarafından da icranın geri bırakılması talep edilip mahkeme tarafından hükme bağlanmadıkça icra takibi bu borçlular hakkında devam edecektir.[62]

İcranın geri bırakılması kararı verilmesi ile icra dosyasında mevcut hacizlerin ve diğer icra işlemlerinin de kalkıp kalkmayacağı hususu tartışmalıdır. Yargıtay 12. HD'nin bir kararında icra dosyasında yer alan haciz işlemlerinin iptaline karar verilmesi gerektiğine karar verilmiştir[63]. Ancak aynı Dairenin aksi yönde kararları da vardır[64]. Doktrinde bir görüşe göre, zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılması kararı verilmesinin ardından, talep edilmesi halinde haciz işlemlerinin iptaline karar verilmesi gerekmektedir.

---

62 KARSLI, **İcra ve İflas**, s. 691.

63 *"... Mercii kararlarının uygulanması için kesinleşmesine gerek yoktur. İİK'nun 71. maddesi gereğince "**icranın geri bırakılmasına" karar verilmesi halinde, "gerçekleştirilmiş haciz işleminin iptaline" ilişkin icra müdürlüğü kararı bu nedenle yerinde olduğu halde, merciice kararın kesinleşmediğinden bahisle müdürlük işleminin iptaline karar verilmesi isabetsizdir**..."* Yargıtay 12. HD 2002/27331 E. 2003/207 K. 16.01.2003 T. Bkz.: Talih Uyar, Gerekçeli İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Cilt 4: İİK. 68-81, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, İstanbul 2005, s. 5957 *"... Otuz altıncı madde hükmünce **icranın geri bırakılması tabirinin manası söylendiği gibi icranın geçici bir zaman için durdurulması veya Yargıtayca icranın geri bırakılmasına lüzum olmadığına veya temyiz olunan hükmün tasdikine karar verildiği takdirde icranın kaldığı noktadan devam etmesi demek olduğu halde otuz üçüncü maddedeki hallerin tahakkukunda icranın geri bırakılması sözü ile yapılan ve yapılacak olan icra işlemlerinin kaldırılması ve takibe son verilmesi hükmü** belirtilmektedir..."* İBK 04.04.1995 1994/18 E. 1945/7 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

64 *"... Alacaklı, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açabilir. Aksi takdirde icrası istenen ilamın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil eder." Buna göre **icra mahkemesince zamanaşımı itirazının kabulüne karar verilmesi ile icra takibi son bulur. Ancak, bunun için alacaklının İİK.nun 33/a-2.maddesine göre yedi gün içinde dava açıp açmayacağı beklenmelidir. Dava için maddede öngörülen yedi günlük sürenin bitimine kadar icra takibi olduğu yerde durur. Alacaklı bu süre içinde dava açarsa, bu davanın sonucuna kadar takip durmaya devam eder.** Alacaklı bu davayı kazanır ise duran icra takibine devam edilir. Kaybetmesi veya yedi gün içinde dava açmaması halinde ise alacağın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil eder ve icranın geri bırakılması kararı, takibin iptaline ilişkin sonuçları doğurur. Bir diğer anlatımla dosyada mevcut hacizler kalkar. (Prof. Dr. Baki KURU İcra ve İflas Hukuku C.3,5.2300-2301). Bu durumda, mahkemece, yukarıda açıklanan yasa hükmü ve ilkeler doğrultusunda inceleme ve değerlendirme yapılarak, oluşacak sonuca göre, borçluların hacizlerin kaldırılması istemleri hakkında bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile ve İİK.nun 33/a-2.maddesi hükmü gözardı edilmek suretiyle yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir..."* Yargıtay 12 HD 2009/25456 E. 2010/7455 K. 30.03.2010 T. (Özel arşiv).

İcranın geri bırakılması kararının HMK ve İİK'da icrası için kesinleşmesi aranan kararlar arasında sayılmaması nedeniyle hacizlerin kaldırılması için kararın kesinleşmesine dahi gerek olmadığı belirtilmektedir[65]. Aksi yöndeki görüşe göre, icranın geri bırakılması kararı ile icra takibi duracak, ancak kararın (şekli anlamda) kesinleşmesiyle birlikte takip kapsamında o zamana kadar yapılan tüm işlemlerin iptali gerekecektir[66]. Üçüncü bir görüşe göre ise hacizlerin iptaline karar verilmesi için icranın geri bırakılması kararından sonra İİK m. 33a/2'de düzenlenmiş olan davanın da beklenmesi lazımdır. Bu görüşe göre İİK m. 33a/2'de yer alan yedi günlük sürenin beklenmesi gerekmekte olup, bu süre içinde dava açılmazsa veya dava açılır da reddedilirse alacağın zamanaşımına uğramış olduğu hususunun artık kesin hüküm teşkil etmiş olması nedeniyle icra takibi iptal olacaktır[67].

İcranın geri bırakılması kararı üzerine, davanın kabul edilmesi halinde alacaklı, davanın reddedilmesi halinde borçlu kanun yoluna başvurabilir. Alacaklının icra mahkemesinin kabul kararına karşı süresi içerisinde kanun yoluna başvurması halinde istinaf veya temyiz yoluna ilişkin harç ve gider avansını yatırması yeterlidir. Ancak, icra mahkemesinin davayı reddetmesi üzerine kanun yoluna başvurmak isteyen borçlu ayrıca (alacağı karşılayacak kadar nakit, icra mahkemesince kabul edilecek menkul rehni, hisse senedi, borç senedi, ipotek veya muteber bir banka kefaleti) teminat göstermek zorundadır. Borçlunun göstermesi gereken teminat, icra mahkemesi kararının temyiz şartlarındandır (İİK m. 33/3,c.1)[68]. Ancak icra dosyasında halihazırda yeter mal haczedilmiş ise veyahut kanun yoluna başvuru süresi içerisinde borçlunun talebi üzerine yeter mal haczedilir ise başvuru ile birlikte borçlunun teminat yatırma mecburiyeti kalmaz (İİK m. 33/3,c.2).

---

65 KARSLI, **İcra ve İflas**, s. 694; KÖLE, s. 33.

66 AŞIK/ORUÇ/TOK/SAÇAR, s. 135.

67 KURU, **El Kitabı**, s. 953; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, s. 156.

68 Bkz.: MUŞUL Timuçin, **6103, 6217 ve 6352 sayılı Kanunlar İşlenmiş İcra ve İflas Hukuku**, Cilt: II, Güncellenmiş Genişletilmiş 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 979 dn 149-150; *"...36ncı maddede sözü geçen teminat hükmün temyizinin şartı olmayıp icranın geri bırakılmasına karar getirmek için temyiz edene verilecek mehlin şartı olduğu halde 33üncü maddede yazılı olan teminat tetkik mercii kararının temyiz edilebilmesi şartı bulunduğu için bu iki maddenin konusu arasında benzerlik olmayıp her iki madde hükmünün ayrı şeyler olduğu açıktır..."* Yargıtay İBK, 1945/18 E. 1945/7 K. 04.04.1945; bu konuda ayrıca bkz. Köle, a.g.e., s. 300.

Zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması yönünde verilen karar ile davanın (aynı zamanda takibin) tarafları arasındaki hukuki durum ileriye etkili olacak şekilde değiştirilmektedir. Öte yandan icra mahkemesi eda ya da tespit hükmü tesis etmemektedir. Bu bağlamda verilen karar, inşai karar niteliğindedir[69] (HMK m. 108).

II. TAKİP ALACAKLISININ ZAMANAŞIMININ GERÇEKLEŞMEDİĞİ İDDİASI İLE AÇACAĞI DAVA

İcranın geri bırakılması davası sonucunda, icra mahkemesi tarafından verilen icranın geri bırakılması kararı, ilgili icra takip dosyası açısından sonuç doğurur. Bir başka ifade ile, icra mahkemesinin zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılması kararı takip hukuku açısından sonuç doğurur, kendiliğinden taraflar arasındaki maddi hukuk ilişkisine tesir etmez. Bu nedenle İİK'da icranın geri bırakılması kararı ardından başvurulabilecek prosedür ve sonuçları ayrıca düzenlenmiştir.

Alacaklı tarafından İİK m. 33a/2'de düzenlenmiş olan davanın süresi içerisinde açılmaması veya açılıp da reddedilmiş olması halinde ise, zamanaşımı hususu kesin hüküm teşkil eder. İcra mahkemesince aleyhine zamanaşımı nedeni ile icranın geri bırakılmasına karar verilmiş olan alacaklının yedi gün içinde genel mahkemede dava açmaması halinde ilamın (alacağın) zamanaşımına uğramış olduğu hususunun kesin hüküm teşkil edeceğine ilişkin hükmün, icra mahkemesinin kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceği kuralının istisnası olduğu belirtilmektedir[70].

İcranın geri bırakılması davasında, icra mahkemesi tarafından verilen kararlara karşı, alacaklı veya borçlu kanun yoluna başvurulabileceğinden yukarıdaki bölümde bahsetmiştik. İcra mahkemesi kararının şekli anlamda kesinleşmesinin ardından alacaklı veya borçlunun müracaat edebileceği hukuki imkanlar ve bunların sonuçları da yine İİK tarafından düzenlenmiştir.

İcra takibine konu olan alacak hakkının tabi olduğu zamanaşımı süresinin takip derdestken işlemeye devam ediyor olması, takip talebinin maddi hukuka ilişkin sonuçlarından olup TBK m. 156/1 hükmünün gereğidir. Oysaki icranın geri bırakılması kararı, kural olarak etkilerini sadece o takip

---

69 ÖNEN, s. 138; BORAN, s. 80; BÜYÜK Elif Irmak, **Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm**, On İki Levha, İstanbul 2021, s. 64.

70 KURU Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, Altıncı Bası, Cilt: V, Demir Demir, İstanbul 2001, s. 5048.

dosyasına ilişkin olarak icra hukukunda gösterir; bir başka ifade ile sınırlı bir etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle kanun koyucu alacağın zamanaşımına uğramış olduğu hususunun sınırlı etkisini kaldırmak amacıyla İİK m. 33a'nın 2. fıkrasını getirmiştir. İcra mahkemesi tarafından İİK'da yazılı şekil şartları uyarınca yapılan yargılama sonucunda takibin icrasının geri bırakılmasına karar verilmesi üzerine davalı alacaklı, icra mahkemesi kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinin ardından yedi gün içerisinde[71] zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde genel mahkemede dava açabilir (İİK m. 33a/2).

Kanaatimizce, İİK m. 33a/2'de düzenlenmiş olan bu dava icra hukukuna özgü ve alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığını tespit eden bir davadır. Bu davada alacaklı, icra mahkemesince, İİK m. 33/a/1'de öngörülen delillerle sınırlı olarak yapılan yargılama üzerine alacağın zamanaşımına uğradığına dair verilen kararın yerinde olmadığını iddia ve ispat etme imkanına sahip olacaktır. Bunun için alacaklı, alacağın zamanaşımına uğramadığı, zamanaşımının kesildiği veya durduğunu genel ispat kuralları uyarınca ileri sürüp ispat edebilecektir[72]. Yargıtay İİK m. 33a/2'de düzenlenmiş olan davanın tespit davası olduğunu kabul etmektedir[73].

---

71 *"... **dava açma süresi icranın geri bırakılmasına dair kararın kesinleştiği tarihten değil, kararın kesinleştiğinin alacaklıya tebliğ edildiği tarihten itibaren başlar.** Somut olayda icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin alacaklıya tebliğine ilişkin bilgi ve belgeye dosyada rastlanılamamıştır. **Mahkemece bu yönler gözetilmeden 7 günlük sürenin kesinleşme tarihinden itibaren başladığı gerekçesi ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.** ..."* Yargıtay 19 HD 2008/2148 E. 2008/9873 K. 21.10.2008 T. (Kazancı).

72 *UYAR*, bu davanın menfi tespit davası niteliğinde olduğunu belirtmektedir (UYAR Talih, **İcra Hukukunda İlamlı Takipler**, 2. Baskı, Manisa 1991, s. 438).

73 *"...2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 33/a-2 maddesinde aynen "Alacaklı, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açabilir. Aksi takdirde icrası istenen ilamın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil eder." hükmüne yer verildiğinden, **takip alacaklısının takip dayanağı senedin zamanaşımına uğramadığının tespitini istemek ya da eda davası açmak şeklinde seçimlik bir hakkının oluştuğu düşünülmeli, gerek takibin talikine dair kararın kesinleşmesinin ilgilisine bildirilmesinden sonra 7 günlük süre içerisinde açılan tespit davasında gerekse eda davasında hukuki yarar bulunduğu kabul edilmelidir.***

... eldeki dava 18.1.2012 günü İcra ve İflas Kanunu'nun 33/a-2 maddesinde gösterilen 7 günlük hak düşürücü süre içerisinde açılmıştır. Başka bir anlatımla, davacı yüklenici yukarda izah edilen seçimlik hakkını 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 33/a-2 maddesinde gösterilen tespit davasını açma şeklinde kullanmıştır. Bu halde dahi, davacının genel hükümlere göre eda davası açma hakkının bulunduğu tereddütsüzdür.

*Açıklanan ilkeler doğrultusunda, **davacının genel hükümlere göre alacağının tahsili amacıyla dava açma hakkının her zaman saklı olduğu, Kanunun açık hükmü gereği davacının tespit istemekte hukuki yararının bulunduğu düşünülerek işin esasının incelenip karar verilmesi yerine davanın hukuki yarar yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmiş olması doğru değildir**..."* Yargıtay 15 HD 2014/43 E. 2014/999 K. 17.02.2014 T. (Kazancı).

İİK m. 71/2'de yer alan sebebe dayanarak açılan dava neticesinde verilmiş olan karar İİK m. 33/a/2 uyarınca açılmış olan davada HMK m. 114 ve HMK m. 303 kapsamında kesin hüküm etkisine sahip değildir. Bununla birlikte kanaatimizce, İİK m. 71/2 uyarınca açılmış olan davada verilmiş olan kararın, İİK m. 33/a/2 uyarınca açılan davada delil niteliği göz ardı edilmemelidir. Zira icra mahkemesince verilen karar, başta icra dosyası olmak üzere İİK m. 33/a/1'de belirtilen "resmi vesikalara" dayalı şekilde verilmiş olacağından, kararın dayanağı olan belgelerin işaret ettiği olgular yönünden resmî belge niteliğini, dolayısıyla HMK m. 204/2 bağlamında kesin delil niteliğini haiz olabilecektir.

İİK m. 33a/2'de yer alan bu davayı icra hukukuna özgü bir dava olarak kabul etmemizden dolayı, bu davanın davacı alacaklı lehine neticelenmesi halinde, geri bırakılma kararı verilen icra takip dosyasının devam etmesi mümkün olacaktır. Ancak, davanın davacı alacaklı aleyhine neticelenmesi ise, hakkında geri bırakılma kararı verilen icra takip dosyasının iptali sonucunu doğuracaktır. Alacaklının aleyhine verilen geri bırakılma kararı ve ardından açtığı dava neticesinde aleyhine verilen karar, mevcut icra takibinin ve bu takibin dayanağı alacağın zamanaşımına uğradığını kesin hüküm ile ortaya koymuş olacaktır.

Bu durumda alacaklının, başka hukuki sebeplere, örneğin temel ilişkiye dayanarak borçluya karşı bir eda davası açması mümkündür. Bir örnek üzerinden düşünecek olursak; borçlu tarafından tanzim edilen bonoya dayalı şekilde başlatılan kambiyo senedine müstenit takip kapsamında, üç yıllık zamanaşımı süresinin geçmesi sebebiyle icra mahkemesince icranın geri bırakılmasına karar verilmiş ve bu kararın kesinleşmesinin akabinde alacaklı tarafından genel mahkemeler nezdinde açılan, zamanaşımı süresinin dolmadığına dair tespit davası da yine alacaklı aleyhine sonuçlanmıştır. Böyle bir ihtimalde alacaklı, bononun verilmesine sebep olan temel ilişkiye, örneğin taraflar arasındaki satım sözleşmesine dayanarak eda talebinde bulunabilecektir. Satım sözleşmesinden kaynaklı alacaklar TBK m. 146 gereğince on yıllık zamanaşımına tabi olacağından, bono alacağının zamanaşımına uğradığına dair maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden karar mevzubahis eda davasının dinlenilmesine engel teşkil etmeyecektir.

Uygulamada, özellikle kambiyo senetlerine müstenit bir takibin icrasının geri bırakılması kararından sonra İİK m. 33a/2 uyarınca açılmış olan davada, TTK'da düzenlenmiş olan bazı davalara ilişkin taleplerin de bu davaya dahil edilmesiyle terditli taleplerde bulunulduğu yada İİK m. 33a/2'de

yer alan düzenlemenin sanki söz konusu davalara ilişkin olmak üzere getirildiği kanısıyla davalar açıldığı görülmektedir. Ancak, İİK'da özel olarak düzenlenmiş olan icranın geri bırakılması prosedürünün devamı niteliğindeki dava, yukarıda da değinmiş olduğumuz üzere bir tespit davasıdır[74]. Tespit davası ile, icra takibine konu alacağın zamanaşımına uğramış olup olmadığı hususu, icra mahkemelerinin dar kapsamlı yargılama usulüne ve kapsamları belirlenmiş delillere bağlı kalınmadan genel mahkemelerde genel usuller ile yapılan yargılama ile tespit edilecektir. Bu sebeple davanın tarafları, icra mahkemesindeki yargılamadan farklı olarak resmi belgeler ve imzası borçlu tarafından ikrar edilmiş senetler dışında da deliller ileri sürerek zamanaşımının gerçekleştiğini veya gerçekleşmediğini ispat etme imkanına sahiptirler. Bu davada da asıl olan, icra dosyasına konu alacağın, zamanaşımı süresinin dolmuş olup olmadığının, icra dosyasında yer alan ve İİK m. 33/a/1 ile m. 71/1'de belirtilen deliller ile sınırlı olmamak üzere, taraflarca sunulacak deliller çerçevesinde tespitidir. Bununla birlikte, İİK m. 33/a/2'de yer alan dava, zamanaşımının gerçekleşmediği iddiası ile sınırlı olup, davacı alacaklının özellikle maddi hukuktan kaynaklı başka sebeplere dayanarak alacağının tespitini talep etmesi mümkün görülmemelidir.

Örnek olarak, kambiyo senedine müstenit bir takibin zamanaşımı nedeniyle icrasının geri bırakılmış olması halinde, bononun tabi olduğu zamanaşımı süresinin aslında dolmamış olduğunu alacaklı her türlü delil ile ispatlayarak zamanaşımının gerçekleşmediğinin tespitini talep edebilecektir. Alacaklı, İİK m. 33a/2'ye dayanarak bononun verilmesine ilişkin temel ilişkinin zamanaşımına uğramadığı iddiası ile alacak davası açamayacaktır. İİK'da düzenlenmiş olan tüm dava çeşitlerinde süre, konu, taraf ve talep sonucu açıkça belirlenmiştir. Davanın açılması, davanın incelenmesi İİK'da ilgili dava özelinde belirlenen şartlara tabi kılınmıştır. Bu durum icra hukukunun ilke ve amacına uygun bir sonuçtur. İİK m.33a/2 hükmünde davanın hak düşürücü süresi ve davada incelenip karara bağlanması gereken hukuki sorun açıkça düzenlenmiştir. Bu özelliklere sahip davanın, farklı talep ya da konulara isnat edilerek açılabilmesi mümkün değildir. Aksinin kabulü icra takibinin Kanunda dayanağı olmayan bir sebebe dayanarak uzamasına ve de icra takibinde ileri sürülen alacak talebi (alacak sebebi) dışında başka bir alacak sebebine dayanılarak takibin devam ettirebilmesine imkan tanıyabilir.

---

[74] İİK 33a/2 uyarınca açılacak davanın davacı lehine neticelenmesi halinde, mevcut icra takibinin devam etmesi için zamanaşımının gerçekleşmediğine ilişkin tespit hükmü yeterli olmalıdır.

Bu durum ise takip talebindeki hukuki sebep hatta ibraz edilmiş belge haricinde farklı bir sebebe dayanılarak takibin esasından ayrılmasına sebep olacaktır. Alacaklı ve borçlu arasında bulunan menfaat dengesinin icra hukuku ilkelerinden olması nedeni ile İİK m.33a/2'de yer alan davanın, bu hükümde belirtilen kapsamını ihlal edilmemesi gerekir. Aynı şekilde, İİK m. 33a/2 uyarınca açılmış olan bir davada alacaklının, tespit talebi ile birlikte (zamanaşımının vaki olmadığı) farklı dava ya da hukuki taleplerle alacak iddiasında bulunması da mümkün değildir. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir[75].

---

[75] *"... Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, çeklerin keşide tarihlerinden önce 11.6.2008 tarihinde icra takibine konu edildiği, 2.7.2010 tarihinde iş bu davanın açıldığı, çeklerde zaman aşımının TTK'nın 726. maddesinde 6 ay olarak kabul edildiği, çeklerin icra takibine konu edildiği için ve daha sonra da çeklerle ilgili olarak dava açıldığından TTK'nın 662. maddesi uyarınca zaman aşımı süresinin kesildiği, kaldı ki zaman aşımına uğramış olsalar bile hamiline yazılı olarak düzenlendikleri için yazılı delil başlangıcı haline dönüştükleri, bu sebeple temel ilişkiye dayanarak çek bedellerinin talep edilebileceğinin TTK'nın 644 vd. maddelerinde düzenlendiği, davacının alınan bilirkişi raporuna göre alacaklı olduğu, çeklerin kredi borcunun ödenmesi amacı ile bankaya verildiğinin anlaşıldığı, bu sebeple davacının temel ilişkiye dayanarak çek bedellerini davalıdan tahsil etmeye hakkının bulunduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, 19.000,00 TL'nin dava tarihinden itibaren yasal faiz uygulanmak suretiyle davalıdan alınıp davacıya verilmesine, tahsilde tekerrüre esas olunmamasına karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.*

1-) Dava, niteliği itibariyle İİK'nın 33/a maddesine dayalı olup mahkemece, anılan Yasa maddesi uyarınca davaya bakılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken 6762 Sayılı TTK'nın 644. maddesinin değerlendirilmesi ve birden ziyade hukuki işlemin davanın kabulüne gerekçe yapılması doğru olmamış, *bozmayı gerektirmiştir..." Yargıtay 11 HD 2013/13431 E. 2014/2773 K. 17.02.2014 T.; "... Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe karşı zamanaşımı itirazı üzerine Ankara Ondokuzuncu İcra Mahkemesince 19.06.2003 tarih 2003/382 E. 2003/284 Karar sayılı kararı ile takibe konu çekin zamanaşımına uğraması nedeniyle icranın geri bırakılmasına karar verilmiş ve bu karar 15.07.2003 tarihinde kesinleşmiştir.* ***Alacaklı Ankara Beşinci Ticaret Mahkemesinde 2003/502 esas sayılı dosya ile sebepsiz zenginleşme ile çek bedelinin tahsili davasını açmıştır. Anılan bu dava İİK.nun 33/a-2 maddesinde öngörülen icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin alacaklıya tebliğinden sonra zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde genel mahkemelerde açılan dava niteliğinde olmadığından, icra mahkemesince verilen icranın geri bırakılması kararı bu takip yönünden kesin hüküm teşkil eder.*** *O halde şikayete konu icra müdürlüğünün borçlunun taşınmazındaki haczinin kaldırılması isteminin reddine dair 13.02.2004 tarihli kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken reddi yönünden hüküm tesisi isabetsizdir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.*

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüşüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere ve özellikle ***alacaklı tarafından genel mahkemede zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde açılmış bir dava bulunmamasına, alacaklı yanca açılıp savunma olarak getirilen sebepsiz zenginleşmeye dayalı tahsil davasının ise 2004 sayılı icra ve iflas Kanunu'nun 33/a-2 maddesinde öngörülen dava niteliğini taşımamasına***

İİK m. 33a/2 uyarınca açılmış olan bir davada, genel mahkeme tarafından bir tespit kararı verilecektir. Dolayısıyla, tespit davasında, davacı alacaklının dava dilekçesindeki talebiyle İİK m. 33a/2 hükmünde açıkça belirtildiği üzere, zamanaşımının gerçekleşmediğinin tespiti talep edilecektir; ayrıca eda davasında olduğu gibi alacak talebinde bulunulması söz konusu olmayacaktır. İİK'da düzenlenmiş olan tüm davalarda olduğu gibi bu davada da davanın tarafları davanın sebebi ve davada verilecek hükmün etkisi açıkça düzenlenmiştir. Alacaklı açısından icra takibinin devamını amaçlayan, borçlu açısından ise İİK'nun verdiği savunma sebeplerinden yararlanarak icra takibine muhalefet etmeyi sağlayan davaların İİK'da belirtilen özellik ve kapsamının dışında uygulanması mümkün olmamalıdır.

Bu davada davacı, zamanaşımı nedeni ile icrası geri bırakılan icra takibinde zamanaşımının vaki olmadığını talep eden alacaklıdır; davalı ise icra takibinin borçlusudur. Dava genel mahkemelerde açılacak bir dava olduğu için, yetki ve görev hususu da genel kurallara göre belirlenecektir[76]. İİK, bu dava açısından hak düşürücü süre belirlemiş olup bu süre icra mahkemesi tarafından verilen icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin alacaklıya tebliğ tarihinden itibaren yedi gündür.[77] Alacaklı tarafından yedi gün içe-

---

göre, *Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır..."* Yargıtay HGK 2006/12-61 E. 2006/59 K. 15.03.2006 T.; aynı yönde bkz. Yargıtay 11 HD 2004/13645 E. 2005/11658 K. 29.11.2005 T. (Kazancı).

[76] Madde metninde davanın genel mahkemelerde açılacağı belirtilmektedir; görev ve yetkiye ilişkin ayrıca özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

[77] *"... Dava, İİK.nun 33/a maddesinin 2. fıkrası hükmüne dayanmaktadır. Anılan yasa hükmüne göre alacaklı, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açabilir. Görüldüğü gibi* ***dava açma süresi icranın geri bırakılmasına dair kararın kesinleştiği tarihten değil, kararın kesinleştiğinin alacaklıya tebliğ edildiği tarihten itibaren başlar.*** *Somut olayda icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin alacaklıya tebliğine ilişkin bilgi ve belgeye dosyada rastlanılmamıştır. Mahkemece bu yönler gözetilmeden 7 günlük sürenin kesinleşme tarihinden itibaren başladığı gerekçesi ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir..." Yargıtay 19. HD, E. 2008/2141 K. 2008/9873 T. 21.10.2008. "... İİK 33/a-2. Maddesinde dava açılması için 7 günlük hak düşürücü sürenin ilgili icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin tebliğinden itibaren başlayacağı düzenlenmiştir. İcra Hukuk mahkemesi kararının kesinleştiği davacı alacaklıya tebliğ edilmediğinden dava açma süresinin başladığından söz edilemez. Davacı kararın kesinleştiğini daha sonra öğrendiklerini belirtmektedir. Dosya içinde bulunan bilgilerden ve İstanbul 24. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2015/281 E. Sayılı dava dosyasından ilgili kesinleşmiş kararın tebliğ edilmediği anlaşılmaktadır. Buna göre davanın süresinde açıldığının kabulü gerekir. Mahkemece tebliğ hususu gözetilmeksizin kesinleşme tarihinden itibaren hak düşürücü süre içinde davanın açılmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmesi hatalı olmuştur. Bu nedenle davacının istinaf başvuruları yerindedir. HMK'nun 353/1-a-6'ncı maddesinde mahkemece, davanın esasıyla ilgili*

risinde dava açılmaması halinde, alacağın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil edecektir. Alacaklı tarafından yedi gün içinde dava açılmaması halinde, bu hususta yeni bir dava açılması da mümkün değildir. Yine belirtmek gerekir ki, alacaklı tarafından İİK m. 33a/2'de yer alan davanın süresi içerisinde açılmaması halinde, alacaklının başvurabileceği başka bir imkan bulunmayıp icra takibi iptal olur.[78] Ayrıca, icra takibinin başlatılmış olmasına bağlı olan takip hukukuna ve maddi hukuka ilişkin sonuçlar ortadan kalkar.

Alacaklı tarafından İİK m. 33a/2'ye göre açılmış olan davanın kabulü halinde borçlu, reddi halinde ise alacaklı kanun yoluna başvurabilir.

III. İCRANIN GERİ BIRAKILMASI TALEBİ REDDEDİLEN BORÇLUNUN MÜRACAAT EDEBİLECEĞİ HUKUKİ İMKANLAR

İcra mahkemesi tarafından icranın geri bırakılması talebi yerinde görülmeyerek icranın geri bırakılması davasının reddedilmesi halinde icra takibi devam edecektir. İİK, borçlunun, icranın geri bırakılmasına ilişkin icra mahkemesinde açmış olduğu davanın reddedilmesi halinde, borçlu tarafından istirdat davası açabileceğini düzenlemiştir (İİK m. 33a/3, m. 33/4).

---

gösterilen delillerin hiç biri toplanmadan veya değerlendirilmeden karar verilmesi halini bölge adliye mahkemesince işin esası incelenmeden, mahkeme kararının kaldırılarak davanın yeniden görülmesi için, dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine duruşma yapılmaksızın kesin olarak karar verilecek hallerden saymıştır. Somut olayda da mahkemece taraf delilleri toplanmadan ve bunlar değerlendirilmeden yasaya aykırı olarak dava şartı yokluğu ve hak düşürücü süre içinde davanın açılmadığı gerekçesi ile davaların reddine karar verildiğinden davacı tarafın istinaf başvurusunun kabulü ile mahkeme kararının kaldırılmasına, yukarıda belirtilen şekilde araştırma yapılarak, taraf delilleri toplanıp değerlendirilerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmek üzere dava dosyasının HMK 353/1-a-6 maddesi gereğince mahkemesine gönderilmesi gerektiği kanaatine varılarak aşağıdaki hüküm kurulmuştur..." İstanbul BAM 13. HD 2018/1527 E. 2020/204 K. 13.02.2020 (Lexpera).

78 *"... Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibe karşı zamanaşımı itirazı üzerine Antalya 3. İcra Hukuk Mahkemesi 2010 /202 - 224 sayılı kararı ile, takibe konu çekin zamanaşımına uğraması nedeniyle icranın geri bırakılmasına karar verilmiş ve bu karar 17.04.2010 tarihinde kesinleşmiştir.* ***Alacaklı Antalya 1. Asliye Ticaret Mahkemesine 2010/182 esas sayılı dosya ile sebepsiz zenginleşme ile çek bedelinin tahsili (alacak) davası açmıştır. Anılan bu dava İİKnun 33/a-2 maddesinde öngörülen icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin alacaklıya tebliğinden sonra, zamanaşımının vaki olmadığını ispat bakımından ve 7 gün içinde genel mahkemelerde açılan dava niteliğinde olmadığından icra mahkemesince verilen icranın geri bırakılması kararı bu takip yönünden kesin hüküm teşkil eder.*** *Bu nedenle şikayete konu icra müdürlüğünün borçlunun hacizlerin kaldırılması isteminin reddine dair kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken reddi yönünden hüküm tesisi isabetsizdir..."* Yargıtay 12 HD 2011/14157 E. 2011/12445 K. 20.06.2011 T. (Lexpera).

İİK m. 72/6-7'de düzenlenen istirdat davası ile borçlu, borçlu olmamasına rağmen ödemiş olduğu paranın kendisine iadesini talep etmekte olup İİK m. 33/a hükmünün son fıkrası borçlunun istirdat davası açma hakkının saklı olduğunu belirtmektedir. Buna mukabil zamanaşımına uğramış bir borcun ifası halinde sebepsiz zenginleşme iddiasında bulunulmayacağına dair TBK m. 78/2 hükmünün, borçlunun bu yönde bir istirdat davası açmasına engel olup olmayacağı hususunun üzerinden durulması gerekmektedir.

Doktrinde bir görüş, TBK m. 78/2 hükmünü gerekçe göstererek ve ayrıca zamanaşımının borcu sona erdiren bir sebep olmadığı, dolayısıyla zamanaşımı halinde borçlu olunmayan bir paranın ödenmiş olmasının söz konusu olmayacağını ileri sürerek borçlunun zamanaşımına dayanarak istirdat davası açamayacağını savunmaktadır[79].

Bir başka ifade ile, borçlunun, icra mahkemesi tarafından dar ve sıkı şekil şartlarına uygun olarak yapılan yargılama neticesinde alacağın zamanaşımına uğramadığının hatalı olarak tespit edildiğini ve bu nedenle borçlu olmadığı bir parayı ödemek zorunda kaldığını iddia ederek ödemiş olduğu paranın istirdadını dava yolu ile talep edebilecektir[80]. Aksi yöndeki POSTACIOĞLU ise cebri icra çerçevesinde yapılan ödemelerde, zamanaşımı dahil ilgili def'ilerin ileri sürülmesine imkan tanıyan istirdat davasına başvuru hakkının korunduğunu kabul etmektedir[81].

Kanaatimizce zamanaşımına uğramış alacağın cebri icra kapsamında tahsili durumunda, icranın geri bırakılması talebi reddedilen borçlunun istirdat davası açmasının önünde bir engel bulunmamaktadır. İlk olarak, TBK m. 78/3'te yer alan *"Borç olmadığı hâlde ödenmiş olan edimin geri istenmesine ilişkin diğer kanun hükümleri saklıdır."* hükmü açık bir şekilde diğer kanunlarda, TBK m. 78/2'ye müstesna düzenlemelere yer verilebileceğini kabul etmiş durumdadır. Gerek İİK m. 33/4 gerekse İİK m. 72/6-7 hükümleri, TBK m. 78/2 karşısında özel hüküm niteliğindedir[82]. Dolayısıyla, TBK m. 78/2'nin tek başına istirdat davasının önüne geçebileceği söylenemeyecektir. Bunun yanında, TBK m. 78/2 hükmü, borçlunun bilinçli ve kendi iradesiyle zamanaşımına uğramış bir borcu ifa etmesi ihtimaline dayanmaktadır. Oysa-

---

79 YILDIRIM/DEREN YILDIRIM, s. 129; AK, s. 99.

80 KURU, **Menfi Tespit**, s.269.

81 POSTACIOĞLU, s. 250.

82 NOMER, Haluk N., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 15. Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 285.

ki istirdat davasında borçlu, cebri icra takibi sebebiyle kendisinden tahsil olunan borcun iadesini talep etmektedir. Böyle bir durumda borçlu, kendi rızası hilafına ifada bulunmakta olup bu ihtimalin TBK m. 78/2'in amacına uygun bir hal oluşturmadığı ortadadır[83].

İİK'da istirdat davası açılması için kararın kesinleşmesi şartı aranmadığı gibi madde metninde ayrıca bir süre de belirtilmemiştir. Bu hususta istirdat davasının genel şartları geçerli olacaktır (İİK m.72/6,7). Borçlu, istirdat davasında alacağın zamanaşımına uğradığını her türlü delil ile ispat edebilecektir. Alacaklının, icra mahkemesinde alacağın zamanaşımına uğramadığının tespit edildiği gerekçesi ile icranın geri bırakılmasının reddi kararı ile kesin hüküm itirazında bulunması mümkün değildir; çünkü icra mahkemesinin icranın geri bırakılmasının kabulü veyahut reddi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez[84].

Borçlu, icra mahkemesinin aleyhine vermiş olduğu karara karşı kanun yoluna müracaat etmişken aynı zamanda menfi tespit davası yoluna gidememelidir. Borçlunun zamanaşımının gerçekleştiği iddiasına dayanarak açabileceği menfi tespit davasının, icranın geri bırakılması talebine ilişkin yargılama devam ettiğinden dolayı (kanun yolu), derdestlik ve hukuki yararın yokluğu sebebi ile usulden reddedilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Aksinin kabulü halinde, borçlu, tek bir maddi hukuka dayalı savunma sebebine (zamanaşımı) dayanarak, her ikisi de tespit davası (HMK m. 106) mahiyetinde olan iki farklı davaya eşzamanlı olarak başvurmuş olacaktır. Buna mukabil, istirdat davası açılmasında böyle bir engel mevcut değildir. Zira Kanun, m. 33/son fıkra hükmü ile istirdat davasına ilişkin açık bir düzenlemeye sahiptir. Kanunda belirtilen istirdat davası, m. 72/7'de düzenlenmiş olup eda talepli bir davadır. İİK'nın icra takip taraflarının hangi dava ve hukuki yollardan yararlanabileceğini açıkça düzenlemiş olması, bu dava ve hukuki yolların kapsamını net bir şekilde belirlemiş bulunması karşısında borçlunun ancak istirdat davası yoluna müracaat edebileceği kanaatindeyiz.

Bununla birlikte, borçlunun icranın geri bırakılması talebinin reddine dair kararın kesinleşmesi durumunda borçlu, kesin hükmün etkilerinin göze-

---

[83] Doktrinde ÖZ de borçlunun zamanaşımı def'ini ileri sürmesinin borçlunun rızası dışında (alacaklının hilesiye) önlendiği hallerde borçlunun iade talebine alacaklının itiraz etmesine olanak bulunmaması gerektiğini ifade etmektedir (ÖZ, M. Turgut, **Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme**, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş., İstanbul, 1990, s. 120).

[84] Bkz.: KURU, **El Kitabı**, s. 955; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 499; YILDIRIM/ DEREN-YILDIRIM, s.117.

tilmesi şartıyla genel hüküm niteliğindeki İİK m. 72 çerçevesinde menfi tespit davası açabilmelidir. Zira böyle bir ihtimalde, ortada derdest bir icranın geri bırakılması prosedürü (davası) bulunmadığından genel hükümlere başvurulması imkanının mevcut olduğunun kabulü gerekir[85].

Bu durum, alacaklının ve borçlunun icra mahkemesi tarafından verilen icranın geri bırakılması talebine ilişkin kararlarına karşı dengeli ve ölçülü şekilde hukuki korumadan yararlanmasına imkân tanıyacaktır. Nasıl ki alacaklı, aleyhine verilen icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin tebliği ardından yedi gün içinde zamanaşımının vaki olmadığını ispat sadedinde genel mahkemede dava açabiliyorsa, borçlu da icranın geri bırakılması talebinin reddi kararının ardından ve ödeme emri ya da icra emri ile kendisinden talep edileni yerine getirdikten sonra istirdat davasını açabilecektir.

İstirdat davasının açılabilmesi için icra takibine konu borcun alacaklıya ödenmiş olması gerekmektedir. İcranın geri bırakılması davasının kural olarak icra takibini durdurmaması nedeniyle, icranın geri bırakılması davası sırasında alacağın tahsili mümkündür. Ancak, icranın geri bırakılması davasında borçlunun icranın tedbiren durdurulması yönündeki talebi üzerine, icra takibi durdurulmuş ve icra mahkemesinin icranın geri bırakılması talebine ilişkin red kararında tedbirin devamına karar verilmiş olursa kanun yolu incelemesi esnasında alacaklıya icra dosyasında ödeme yapılması mümkün olmayacaktır.

SONUÇ

İlamsız icra yoluyla takipte, ödeme emrinin kesinleşmesi ardından borçlu maddi hukuktan doğan sebepleri ileri sürerek takibe muhalefet edebilecektir. İlamlı icra takibine karşı borçlunun ileri sürebileceği zamanaşımı iddiası İİK'nun düzenlemesi uyarınca ilamsız icra takibinde de uygulanabilecektir. Borçlunun icranın geri bırakılması prosedüründe zamanaşımı muhalefetini ileri sürebilmesi takibin kesinleşmesi ardından zamanaşımının gerçekleşmesi halinde mümkün olabilecektir.

---

[85] İcranın geri bırakılması talebinin reddi halinde borçlunun menfi tespit davası açabileceği hakkında bkz. POSTACIOĞLU, s. 258 - 259; KURU, Menfi Tespit, s. 200 - 201; KURU/AYDIN, s. 317; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 499; AŞIK/ORUÇ/TOK/SAÇAR, s. 415; KÖLE, s. 279; AK, s. 97. Bizim görüşümüzün aksine, doktrinde, menfi tespit davası imkanının kullanılması adına icranın geri bırakılması davasında ret kararının kesinleşmesine herhangi bir önem atfedilmediği görülmektedir.

İcranın geri bırakılması prosedürü, alacaklı ve borçlu arasındaki maddi hukuk ilişkisinde gerçekleşen, zamanaşımı temelli değişikliği icra takibine etki etmesini sağlamaktadır.

Alacaklının talebi ile başlayan icra takibinde, takibin konusunu oluşturan alacak talebi maddi hukuk hükümleri ile belirlenen zamanaşımı sürelerine tabidir. İİK, icra takibine konu edilen alacakla ilgili icra müdürünün zamanaşımı açısından resen karar vermesine imkân tanımamıştır. Takip konusu alacakla ilgili zamanaşımı muhalefeti kural olarak sadece borçlu tarafından, İİK'da düzenlenen hükümlere göre ileri sürülebilecektir.

İcranın geri bırakılması talebi, gerek itiraz ve şikâyet kavramları ile örtüşmemesi, gerekse de maddi hukuk ilişkisi kapsamında icra mahkemesinin özel bir inceleme yaparak karar vermesi gereği bulunduğundan icra hukukuna özgü bir dava olarak kabul edilmelidir.

İcra takibinin sonuçlarından birisi de takip konusu alacağa ilişkin zamanaşımının kesilmesidir. İcra takibinin devamında icra işlemleri, takip konusu alacağın tabi olduğu zamanaşımı süresini kesecektir. Ancak taraf takip işlemleri ile icra takip işlemlerinin zamanaşımını kesen etkisi ayrıca değerlendirilmek zorundadır. İlamlı ve ilamsız icra takiplerinde, takip süreci alacaklının işlemleri ile bir sonraki sürece intikal edebilmektedir. Taraf takip işleminin, icra dosyasında sonuç doğurabilmesi (etki edebilmesi), icra memuru ya da müdürünün işlemi ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle, takip konusu alacağın tabi olduğu zamanaşımını kesen işlem icra takip işlemi olabilecektir. İcra mahkemesinin, icra dosyasında yer alan icra takip işlemlerini esas alarak zamanaşımının kesilmiş olup olmadığını değerlendirmesi gerekir. Bu değerlendirmenin kapsamını inceleme konusunu oluşturan icra takip dosyasının münderecatı oluşturmaktadır.

İcra takip işlemlerinin, icra dosyası haricinde vücut bulması mümkün değildir. Borçlunun zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılması talepli davada delil olarak öncelikle ve mutlaka taraf olarak yer aldığı icra dosyasına dayanması gerekir. İİK'da yer alan davaların, örneğin menfi tespit davasının, icra takibine olan etkisi ve zamanaşımın kesilmesine olan etkisi de önem taşımaktadır.

İcra mahkemesi, zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılması davasında yapacağı incelemede icra dosyasını esas alarak zamanaşımını kesen işlemlerin varlığını ve bu işlemlerin geçerliliğini inceleyecektir. Davalı alacaklının iddialarını yazılı ile ispat etmesi gerekir. Yazılı belgeler davalı ala-

caklının taraf olduğu icra dosyasında yer alabileceği gibi, icra dosyası ya da takip konusu alacağa doğrudan etki eden bir işlem hakkında düzenlenmiş olabilecektir. Dolayısıyla davacı borçlu ve davalı alacaklının iddialarını ancak yazılı belgelerle ispatlaması mümkündür.

İcra mahkemesinin icranın geri bırakılmasına karar vermesi üzerine derdest icra takibi duracaktır. Bu kararın takip alacaklısı tarafından bertaraf edilmesi ancak İİK m.33a/2'ye göre bir dava açılması ile mümkün olabilecektir. İİK m.33a/2'de yer alan dava, icra hukukuna özgü ve takip konusu alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığını tespit eden bir dava niteliğindedir.

Zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılması kararı İİK m. 33/a/2'de belirtilen ve yedi günlük hak düşürücü süreye tabi tutulan kapsamında inceleme konusu yapılmaktadır. Ancak, bu dava kapsamında yapılan incelemenin kanun yolu incelemesi niteliğinde olmadığı dikkate alınmalı, özellikleri ve şartlarının madde metninde belirtilen unsurlarla sınırlı tutulması gerekmektedir. Bu davanın kapsamı İİK'da açık bir şekilde düzenlenmiş olup, davacı alacaklının bir eda hükmü elde etme amacıyla söz konusu davayı ikame etmesi mümkün değildir.

KAYNAKÇA

AK Aslınur, **Davada ve İcra Takibinde Zamanaşımı Def'i**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.

ARSLAN Ramazan/YILMAZ Ejder/TAŞPINAR AYVAZ Sema/HANAĞASI Emel, **İcra ve İflas Hukuku**, 8. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

AŞIK İbrahim/ORUÇ Yakup/TOK Ozan/SAÇAR Ömer Faruk, **İcra ve İflas Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ATALI Murat / ERMENEK İbrahim / ERDOĞAN Ersin, **İcra ve İflas Hukuku**, 6. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

BERKİN Necmeddin, **Tatbikatçılara İcra Hukuku Rehberi**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1980.

BORAN Nilüfer, **İcra Takibinin Taliki ve İptali**, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir 2006.

BRÖNNIMANN Jürgen**, Kurzkommentar Schuldbetreibung und Konkursgesetz**, (Herausgeber: Daniel Hunkeler), 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014 (Kısaltma: KUKO SchKg).

BÜYÜK Elif Irmak, **Medeni Usul Hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm**, On İki Levha, İstanbul 2021.

DELİDUMAN Seyithan, **Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Noter Senetleri**, NOTEV, Ankara 2001.

DİŞEL Buse, **İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı**, On İki Levha, İstanbul 2014.

ERDEM Mehmet, **Özel Hukukta Zamanaşımı**, On İki Levha, İstanbul 2010.

ERDÖNMEZ Güray, **Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku**, 15. Bası, On İki Levha, İstanbul 2017.

GÖRGÜN Şanal/ BÖRÜ Levent/ KODAKOĞLU Mehmet, **İcra ve İflas Hukuku**, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

KARSLI Abdurrahim, **İcra ve İflas Hukuku**, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2022 (İcra ve İflas).

KARSLI Abdurrahim, **İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1995 (Temyiz).

KILINÇ Ayşe, 'İlamlı İcranın Geri Bırakılması (İİK m. 33 - 33a)', **Legal Hukuk Dergisi**, Y. 2018, S. 16, s. 629 - 662.

KOÇ Evren, **Medeni Usul Hukukunda Belge Kavramı**, Sümer Kitabevi, İstanbul, 2021.

KONURALP Cengiz Serhat, **İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler**, On İki Levha, İstanbul 2013.

KÖLE Mehmet, **İlamlı İcra Takibinde İcra Mahkemesi Tarafından İcranın Geri Bırakılması**, On İki Levha, İstanbul, 2020.

KURU, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, Altıncı Bası, Cilt: V, Demir Demir, İstanbul 2001.

KURU, Baki, "İlamsız İcrada Zamanaşımının İleri Sürülmesi", **Makaleler**, Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd Şti, İstanbul, 2006, (Kısaltma: Zamanaşımı).

KURU, Baki, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, 2. Bası, Adalet, Ankara 2013 (Kısaltma: El Kitabı).

KURU Baki, **İcra ve İflas Hukukunda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası**, Yetkin Yayınları, Ankara 2003 (Kısaltma: Menfi Tespit).

KURU Baki/ AYDIN Burak, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ekim, 2021.

MUŞUL Timuçin, **6103, 6217 ve 6352 sayılı Kanunlar İşlenmiş İcra ve İflas Hukuku, Cilt: I,** Güncellenmiş Genişletilmiş 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013 (Kısaltma: İcra-İflas C.I).

MUŞUL Timuçin, **6103, 6217 ve 6352 sayılı Kanunlar İşlenmiş İcra ve İflas Hukuku, Cilt: II**, Güncellenmiş Genişletilmiş 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

NOMER, Haluk N., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15. Bası, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017.

ÖNEN Ergun, **İnşâi Dâva**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1981.

ÖZ, M. Turgut, **Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme**, Kazancı Kitap Ticaret A.Ş., İstanbul, 1990.

PEKCANITEZ Hakan / ATALAY Oğuz / SUNGURTEKİN ÖZKAN Meral / ÖZEKES Muhammet, **İcra İflas Hukuku Ders Kitabı**, 9. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022.

PEKCANITEZ, Hakan/ SİMİL, Cemil, İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017.

POSTACIOĞLU İlhan E., **İcra Hukuku Esasları**, 538 Sayılı Kanun Gözönüne Tutularak Yazılan Dördüncü Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1982.

SCHMİDT André, **Commentaire Romand Poursuite et Faillite**, (éditeurs: Louis Dalleves, BénédictFoex, Nicolas Jeandin), Basel 2005, Art. 85, N. 3 (Kısaltma: CR LP).

UMAR Bilge, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.

UYAR Talih, **Gerekçeli İçtihatlı İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, Cilt 4: İİK. 68-81, 3. Baskı, Bilge Yayınevi, İstanbul 2005.

UYAR Talih, **İcra Hukukunda İlamlı Takipler**, 2. Baskı, Manisa 1991.

UYAR Talih, 'İtfa ve İmhal Nedeni ile Borca İtiraz Edilerek İlamlı İcranın Durdurulması (İİK Madde 33)' **Ankara Barosu Dergisi**, 2004/4, s. 35-60.

ÜSTÜNDAĞ Saim, **İcra Hukukunun Esasları**, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 8. Bası, Nesil Matbaacılık, İstanbul, 2004.

VOCK Dominik / AEPLI-WIRZ, Martina, **Kommentar zum Bundesgesetz Über Schuldbetreibungund Konkurs SchKG,** (Herausgeber: JolantaKrenKostkiewicz, Dominik Vock), 4. Auflage, basierendauf der 1911 erschienenen 3. Auflagevon Carl Jaeger, Schulthess, Zurich 2017 (Kısaltma: SK SchKg).

YILDIRIM M. Kamil/ DEREN-YILDIRIM Nevhis, **İcra ve İflas Hukuku**, 7. Baskı, Beta, İstanbul 2016.